

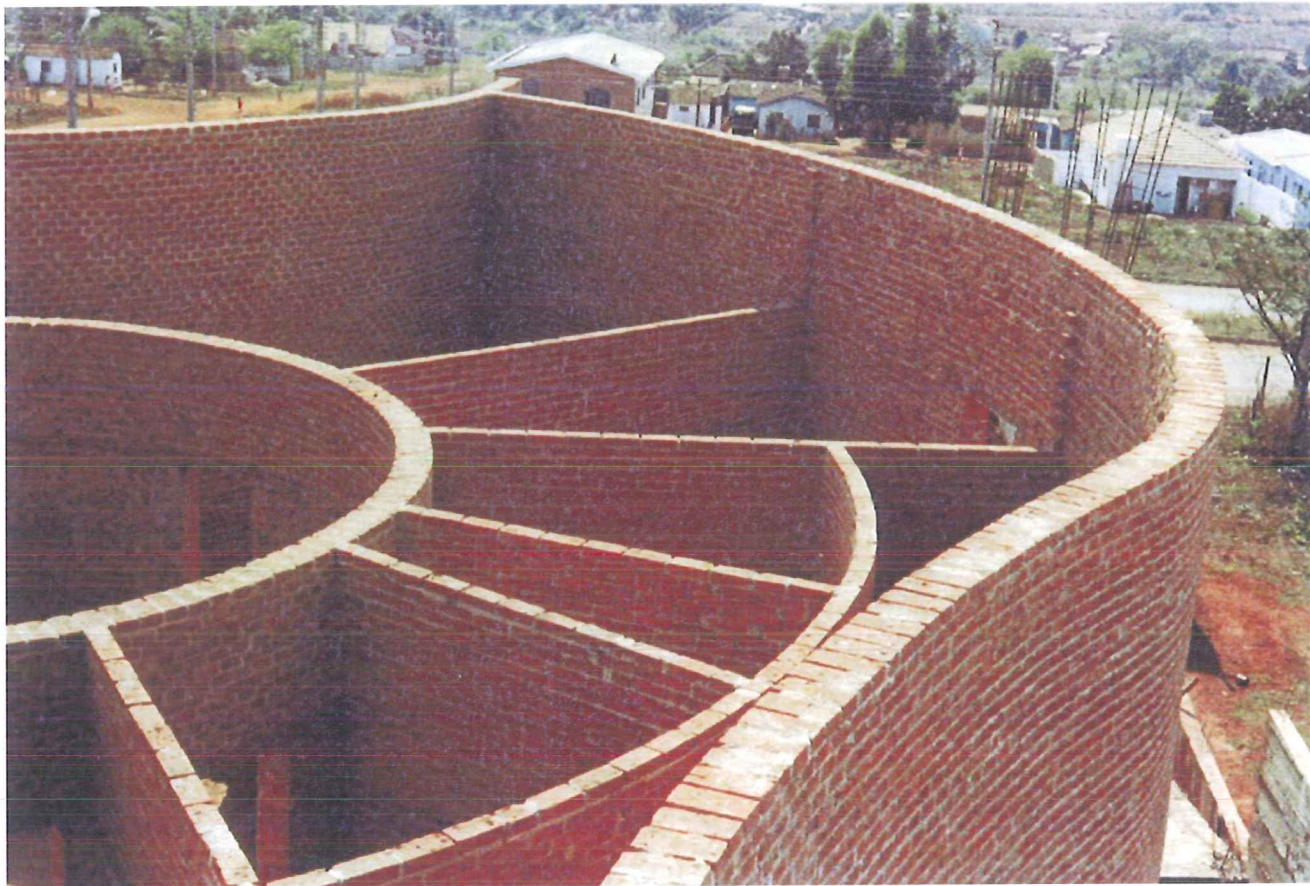
oo 1903

Open Oproep 19
Project 1903
code C

Campus Mercator

De Hogeschool Gent
Kortrijksesteenweg 14
9000 Gent

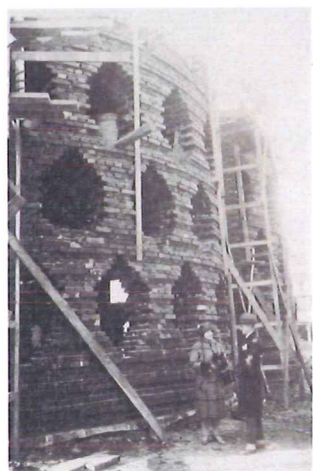
LINA LOUIS

Lina Bo Bardi, Espirito Santo do Cerrado Church

Louis Kahn, Institute of Management Ahmenabad

Konstantin Melnikov, Melnikov House

tekst

Leer. Centrum.

Denken we aan de Mercator Hogeschool aan de Henleykaai; dan denken we aan het gebouw bedrijfsmanagement Mercator. Dat gebouw moet in zijn tijd al exemplarisch in zijn architectuur geweest zijn.

Maar ook vandaag is dat gebouw nog steeds een exemplarisch voorbeeld; niet alleen qua zijn architecturale expressie of statement; maar ook qua antwoord - of lees liever: visie - op hoe onderwijs in een gebouw zichtbaar werd.

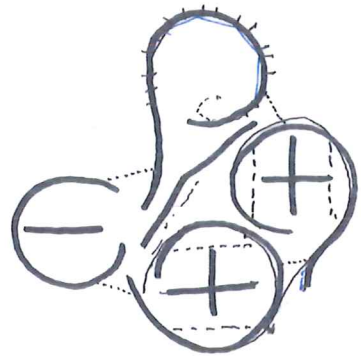
Vandaag nodigt de Mercator Hogeschool architecten uit om aan het 'tegenoverliggende' zijde van deze campus opnieuw een gebouw met een bijzonder programma - van leslokaal tot leercentrum - maar ook met een hoge ambitie - architecturaal merkteken - te ontwikkelen.

Een meervoudige opdracht is hier inderdaad op zijn plaats.

Maar niet minder is ook de ambitie op zijn plaats. Want inderdaad; net zoals het gebouw bedrijfsmanagement Mercator aan de Henleykaai het beeld van de campus tot nu toe bepaalde en opende; verdient de site aan de Nonnemeers evengoed een gebouw die de Mercator Hogeschool 'tekent'. En daarmee is niet alleen bedoeld 'een op zich staand gebouw'; maar moet mee worden bedoeld een gebouw die een campus 'vormt'.

Een antwoord geven op de gestelde vraag - ontwerpen van een gebouw voor een leercentrum of liever het ontwerpen van een leercentrum zelf - moet meer opleveren dan een tegelijk functioneel en exemplarisch gebouw. Het moet een voorstel zijn die tegelijk een atmosfeer van campus zal scheppen. Die er in slaagt om de gebouwen op de tegenoverliggende zijde aan de Nonnemeers samen met de gebouwen die aan de Groot-Britanniëlei georiënteerd zijn in campusbeeld samen te brengen. En die er bovendien in slaagt om uitbreiding naar de toekomst mogelijk te laten. Of eerder: te maken.

Daarom wil dit voorstel zich niet alleen in het licht van de opdracht zelf - gebouw - stellen; maar zich verder inschatten in een ruimer perspectief voor zijn omgeving en zijn idee van campus. Want het is duidelijk: de geheel voorliggende bouwplek is niet meteen de meest eenvoudige of dankbare. Waar de te verdwijnen loodsen nog een bepaalde atmosfeer aan het blok geven; laten deze bij afbraak een verhakelde waarheid van achterkanten over.

Een goed ontwerp mag dit als geen beletsel kennen. In tegendeel.

Waarom wordt het niet ons uitgangspunt...

Wij presenteren een gebouw die zich in alle richtingen uit tekent. Net zoals de 'leeg' ingebeelde bouwplek zich doet kennen als dan wel een lang maar meer kantig geheel.

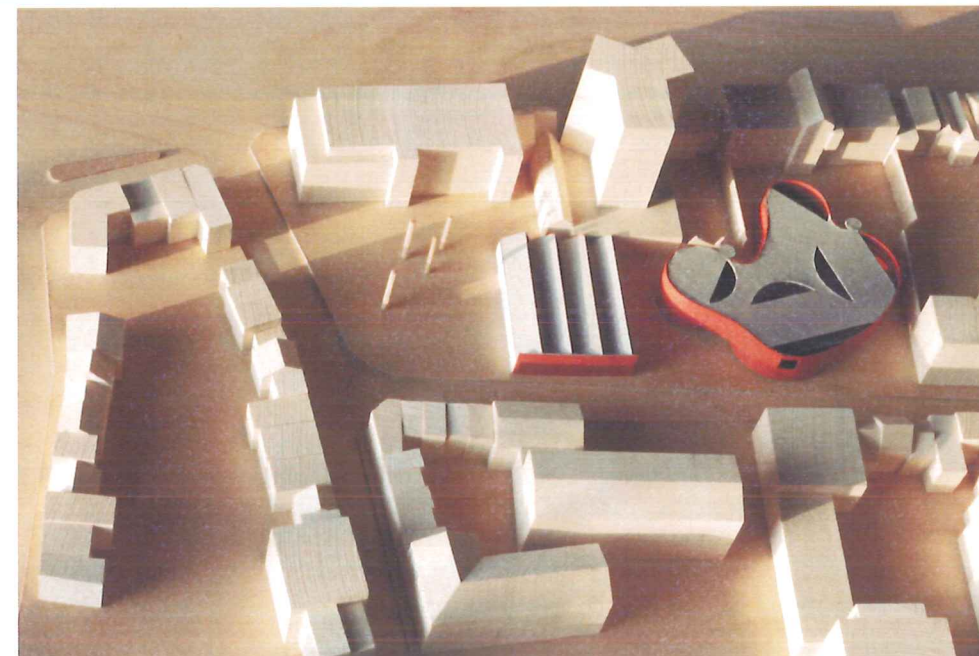
Het gebouw wil geen voor of achtergevel hebben. Het gebouw wil geen voor of achterkant kennen. Het gebouw wil zich alzijdig presenteren en oriënteren. Het gebouw wil als ware een ultieme alom oriëntatie maken die zowel de achterzijde van de gebouwen aan de Groot-Britanniëlei een gezicht geven; als aan de Nonnemeersstraat niet meer of minder hetzelfde gezicht; als zich oriënterend naar de kop van het terrein van hetzelfde gezicht laten kennen; of van wanneer men van de kant van de ring komt dan ook zo aankondigt.

Het gebouw wil de grillige tekening van het bouwplek omzetten in een aangename tekening.

Het gebouw wil zich uitstrekken om alles vast te nemen of positie te geven. Om door zijn gebouw te zijn meteen ook de tussenruimte te hertekenen.

Daarom zal het gebouw zich niet als een louter blokvormig volume laten kennen; noch omwille van zijn ambitie om meerdere kanten te raken zich als een louter 'veel'-armig concept uittekenen; maar als een 'zachte' lijn die ambitie om zich enerzijds alzijdig te willen oriënteren en anderzijds alzijdig de 'rest'-ruimte werkelijke 'ruimte' te laten worden waar te maken.

Die zachte lijn wordt het 'beeld' van het gebouw'.

Niet alleen in zijn omgeving. Maar ook, en misschien zelfs eerst en vooral, als gebouw zelf. Als binnenkant.

Het gebouw zoekt de intimiteit van de ommuring op. Het wil daarbij refereren naar de vroegere bakstenen muur; die strikt straat van interieur wist te scheiden. Maar die nu door haar zachte rondingen net zowel de intimiteit als de uitnodiging wil combineren. De baksteen uitdrukking als de Nonnemeers van al altijd; maar tegelijk door de zachte lijn de eerste opening voor een campusbeeld is.

Het gebouw als een centraal gebouw op een campus; en niet slechts een nieuw gebouw aan de Nonnemeers. Wel: de Nonnemeers die een 'open campus' doorsnijdt. Of doorloopt. Nonnemeers als straks een 'campus'-laan.

De zachte lijn tekent de omgeving anders. De zachte lijn voert ook met zachte hand student en mens in het gebouw binnen; of op weg door het gebouw heen. Zoals een 'echt'-campus gebouw mag of moet doen.

De zachte lijn mag de strikte lijn van inkomsas weten te laten 'overlopen'. Eens in het gebouw zet die lijn zich verder zoals het dat buiten deed maar tekent nu interieur. Zoals het al een exterieur tekende.

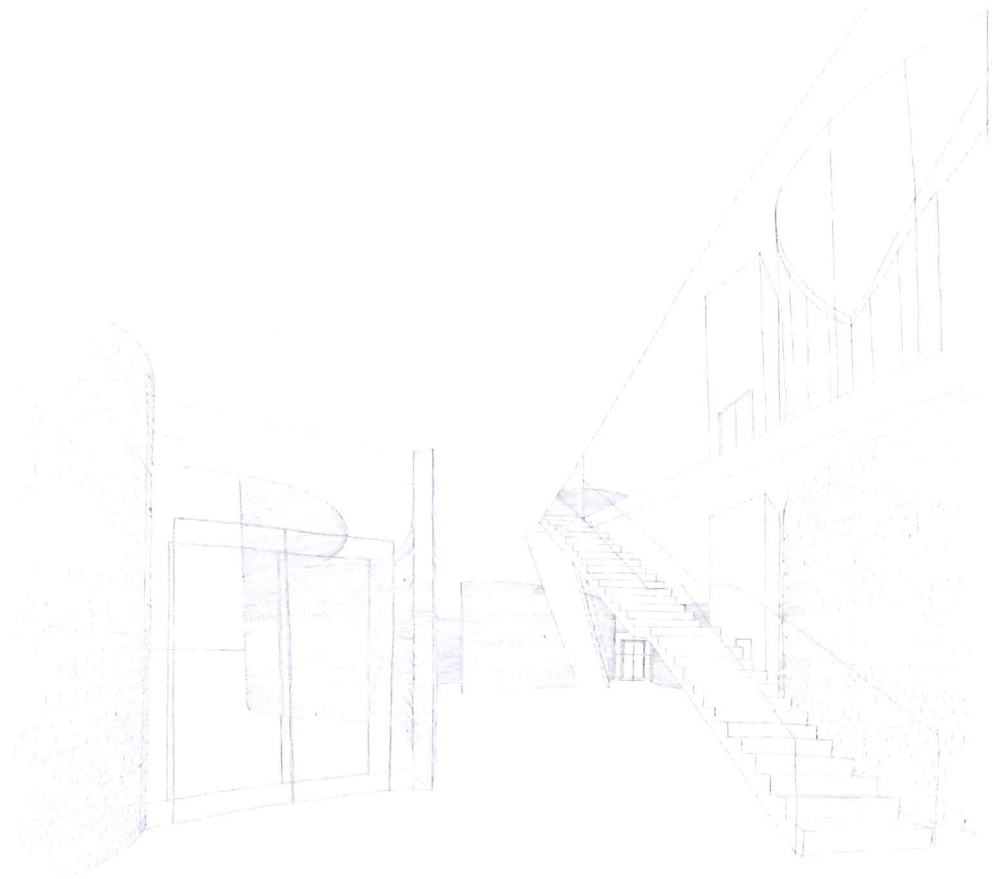
En in de omarming van deze zachte rondingen tekenen zich duidelijk te onderscheiden plekken af die leslokalen of auditoria bundelen; of die uitlopen in een multifunctioneel foyer.

Plekken die zich telkens op een intimistische manier oriënteren naar buitenpatio's waardoor elk lokaal licht en lucht mag kennen.

En tussen de rondingen door strekt zich een dubbele lange trage trap van beneden naar boven; doorheen een lang uitgesneden vide in het plafond naar het leercentrum boven. Door deze trage en duidelijk lange beweging mag het gaan lijken alsof er geen verdieping werd genomen. Een trage lange trap die op weg door het gebouw als het ware als een alternatief voor de wandeling aanbied.

En eens boven aangekomen één grote open plek; plek die 'plekken' worden gegeven door de patio's die we al beneden tegenkwamen en die opnieuw richting, licht en zicht geven. Samen met de duidelijkheid van de structuur van de zachte wanden beneden wordt het open leercentrum toch een plek met identiteit of een geheel van identiteiten.

De dan wel zachte maar eerder gesloten metselwerk wanden die het gebouw 'tekenen'; willen een andere invulling zijn van het verlangen naar 'openheid'. Openheid die niet regelrecht doorloopt in de verwachting van de totale 'glazen' transparantie. Openheid die wordt geïntroduceerd door de vloeiende lijn die iedereen meeneemt en die exterieur en interieur op een zelfde manier behandelt. Die iedereen die door of rondom het gebouw loopt op een zelfde manier begeleid.

perspectief met zicht op de trap richting het leercentrum

Lina Bo Bardi, Sao Paulo Art Museum

Het is ook niet zo dat een sterk gevoel van 'zichtbaarheid' van de toegang tot het gebouw aan Groot-Britanniëlei enkel en alleen kan bereikt worden door een regelrecht perspectief op de toegang. De zachte lijn mag dit even zozeer vermogen. De doorwaadbaarheid van het open leercentrum al even zo.

Het begrip 'open' anders ingevuld dan de regelrechte verwachting van 'glazen' transparantie of 'gegarandeerd' perspectief. Open gedefinieerd als 'uitnodigend' en 'doorwaadbaar'.

Flexibiliteit niet gedefinieerd als een project van louter generieke bouwstelsels; maar als een passende mogelijkheid tot flexibiliteit binnen een gegarandeerde kwaliteit van gebouw. Binnen de aparte 'plekken' kan alle flexibiliteit genomen worden georiënteerd naar de patio's. Het open leercentrum kent een vrije vloer die op zich steeds anders kan georiënteerd ten opzichte van de patio's.

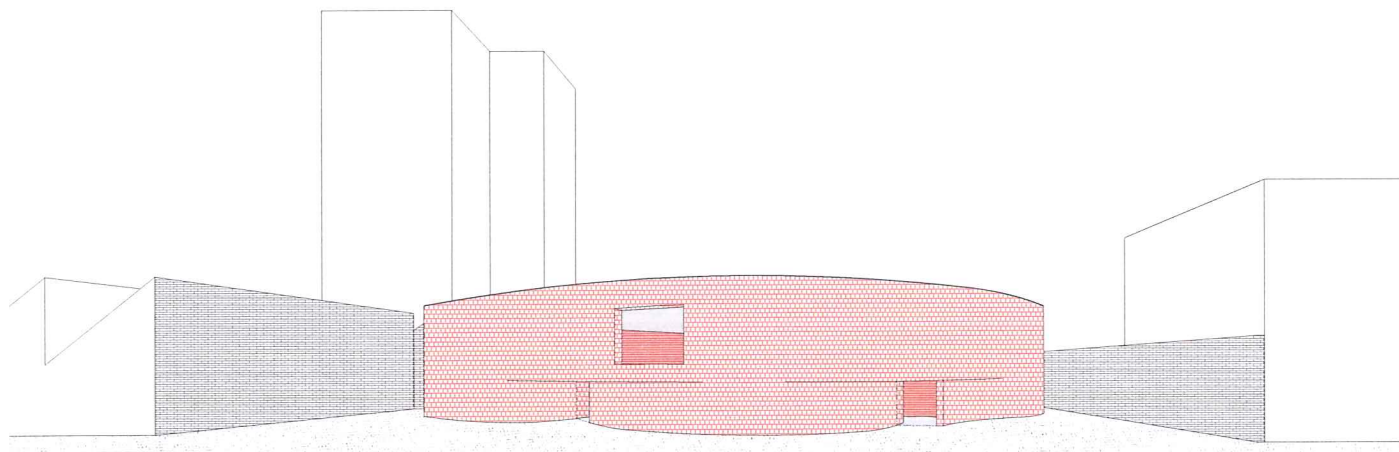
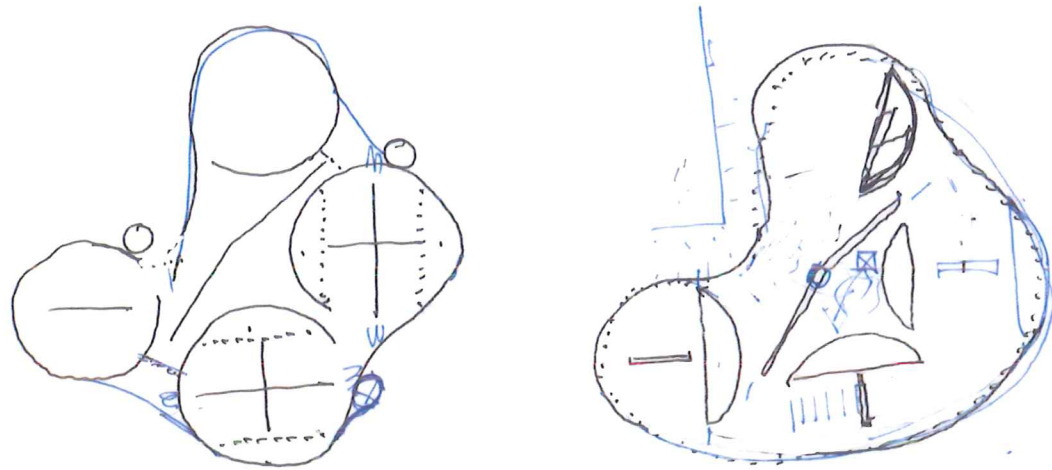
Deze patio's laten het gebouw van onder tot boven in licht en lucht baden; zeer zeker op de hoogte van het leercentrum. Tegelijk betekenen ze oriëntatie en herkenning. Laten ze toe dat iedereen zijn plek kan zoeken om anderen te ontmoeten.

Het nieuwe gebouw is niet langer meer alleen getekend voor de student of docent die het behoeven. Een dergelijk 'open gebouw' mag andere studenten maar ook bezoekers uitnodigen. Op weg 'door' de stad. 'Door' de campus.

De 'zachte' lijn drukt zich sober uit: een geplooid bakstenen lijn. Met hier en daar tussen die sobere lijnen openingen. Om binnen te gaan. 'Door' te gaan. 'Door' te kijken. 'Terug' te kijken. Baksteen. Als daar altijd als baksteen was. Als daar altijd baksteen zal zijn.

Baksteen. Als architecturaal duurzaam. Als duurzame referentie naar wat was. Als lokaal duurzaam. Als aanzet voor een geheel duurzaam discours. Een discours die in debat zal mee bepalen welke materialen en technieken zullen worden aangewend niet alleen vanuit een ecologisch of energetisch discours. Maar bovendien of eerst en vooral een menselijk duurzaam discours: een gebouw waar we wensen te verblijven.

Het willen in een gebouw 'zijn'. Als nog ambitieuzer plan dan 'duurzaam'.

gevelzicht gezien vanaf Nonnemeers

Leer. Campus.

Het leercentrum als aanzet voor een leercampus.

De suggesties van een aantal schema's.

Zoals het leercentrum zich 'specifiek' intekent in zijn 'specifieke' plek. Zo kunnen ook andere gebouwen zich specifiek 'ontwikkelen' of 'omwikkelen'.

Een suggestie voor aan de 'bocht'. Een suggestie voor wat met die bomen. Een suggestie voor een gebouw. Maar ook een omgeving. Een 'tussen' omgeving. Tussen dit nieuwe gebouw aan de bocht en de Noordstar. Of ook: hoe zo een gebouw als 'muur' zou kunnen worden ingepland aan deze 'bocht'. Als 'muur'. Als 'schaal' naar zijn omgeving. Tot zowat in 2 bouwlagen en 1200 m² groot.

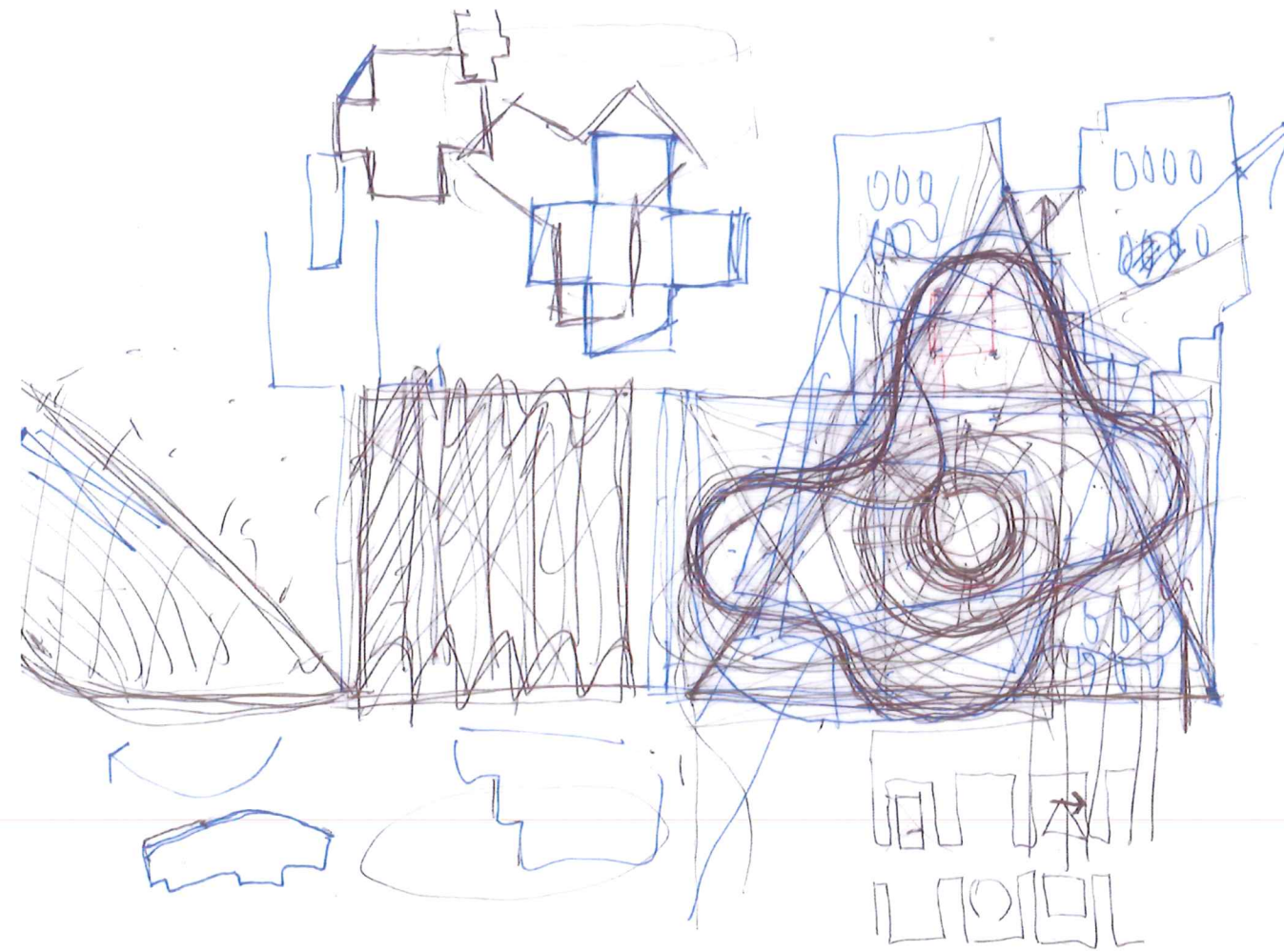
Nog een stukje van de voormalige textielhal mag vandaag blijven staan. Als overdekking. Overdekte ontmoetingplaats. Misschien wel overdekte fietsstalling. Of zelfs wat wagens.

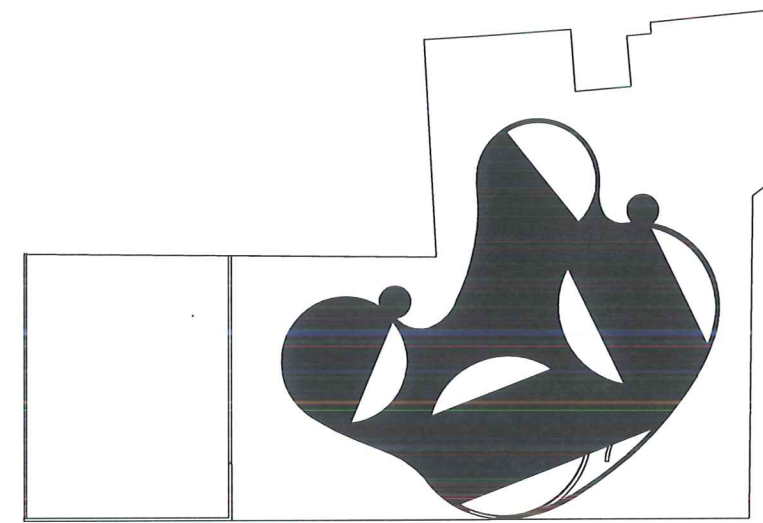
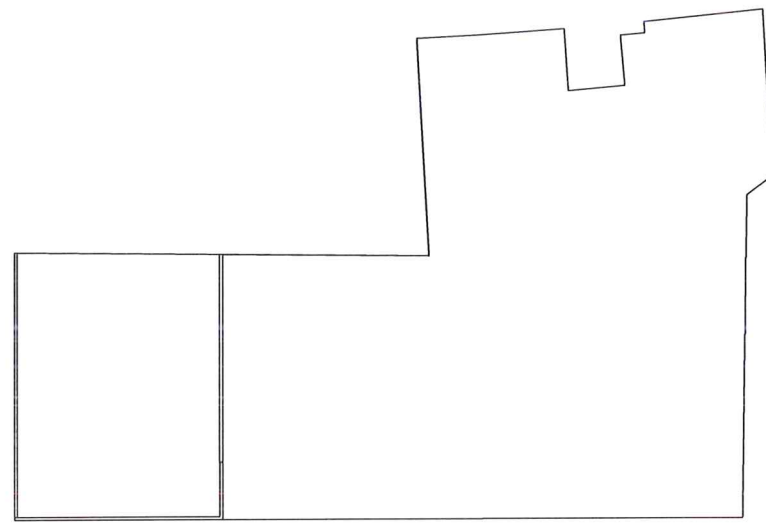
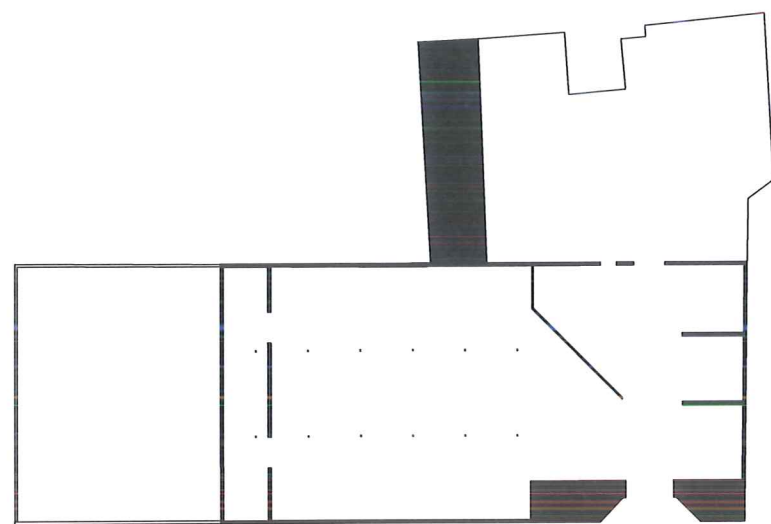
En straks kan het plaats maken voor een 'compact'-toren. Tot zowat in 4 bouwlagen en 3800 m² groot.

Zo tekent zich stilaan een campus van eigenzinnige en specifieke gebouwen - plek en programma -. Maar gebouwen die zich positioneren ten opzichte van hun omgeving. Die hun omgeving uittekenen.

Daar is de campus!

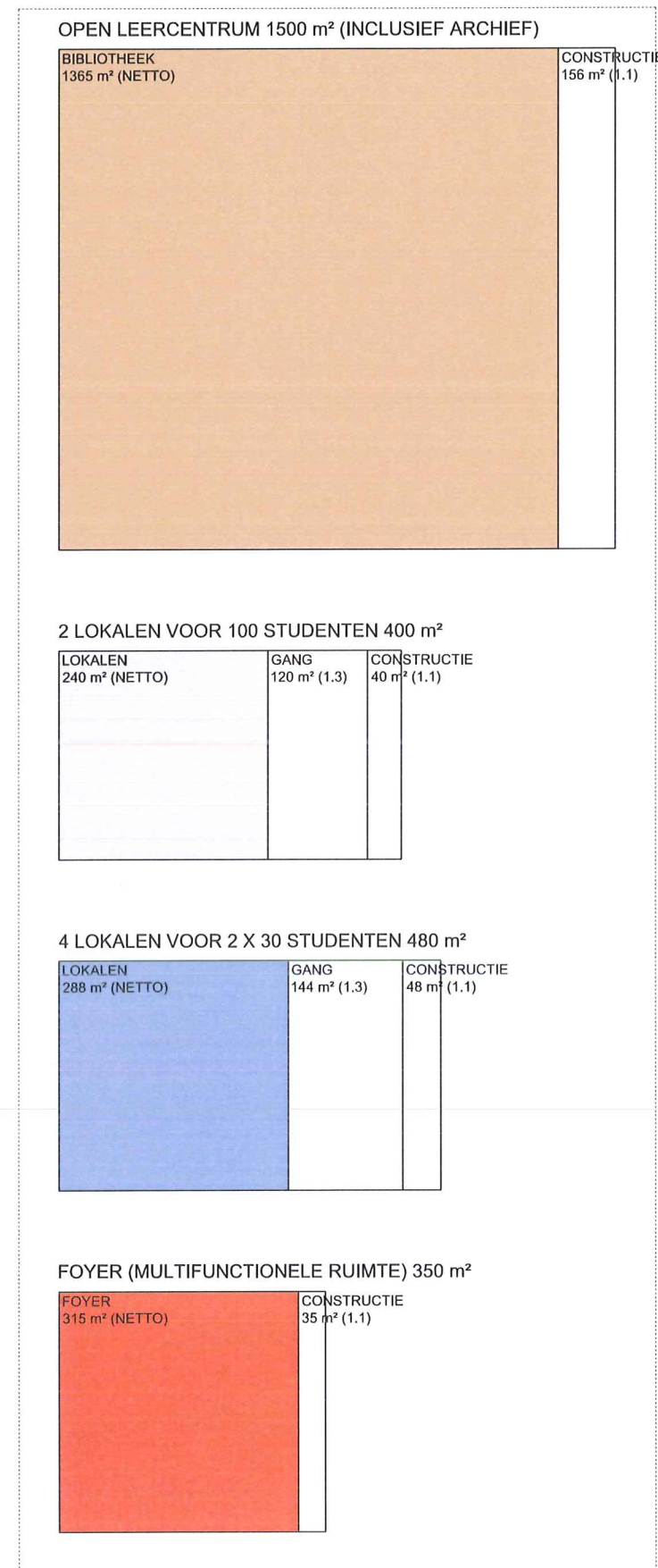
Teer.centrum.schematisch

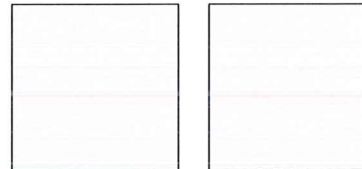

Het gebouw zoekt de intimiteit van de ommuring op. Het wil daarbij refereren naar de vroegere bakstenen muur; die strikt straat van interieur wist te scheiden. Maar die nu door haar zachte rondingen net zowel de intimiteit als de uitnodiging wil combineren. De baksteen uitdrukking als de Nonnemeers van al altijd; maar tegelijk door de zachte lijn de eerste opening voor een campusbeeld is.

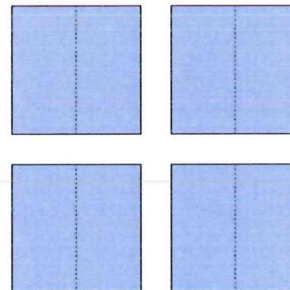
OO 1903 MERCATOR 2800 m² (BRUTO)

2 X 1 LOKAAL VOOR 100 STUDENTEN 120 m² (NETTO)

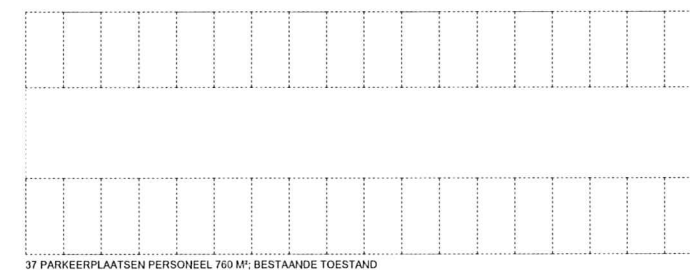
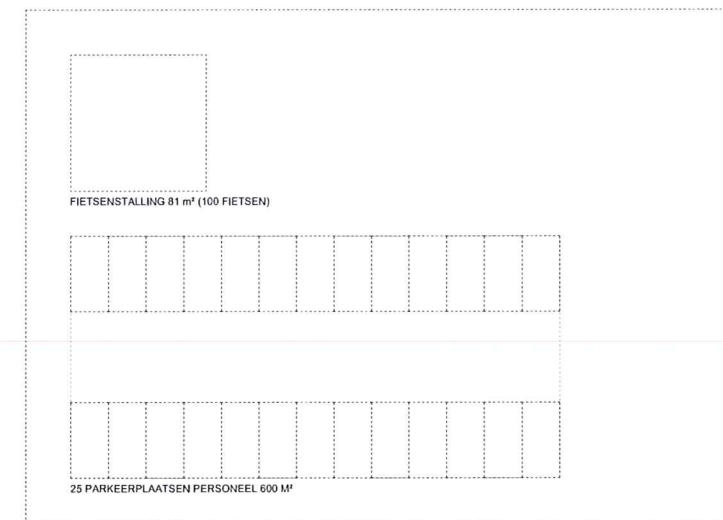
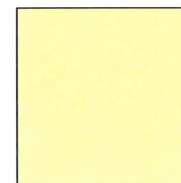
4 X 1 LOKAAL VOOR 2 X 30 STUDENTEN 72 m² (NETTO)

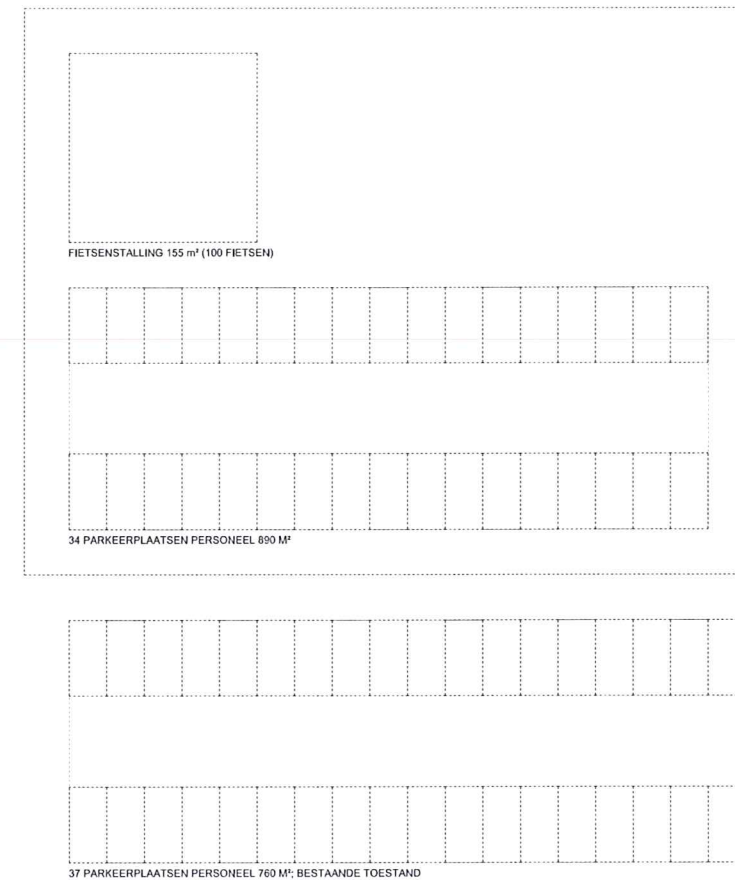
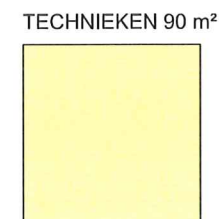
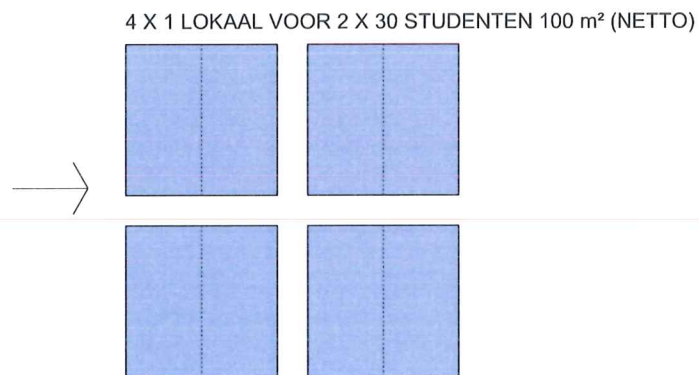
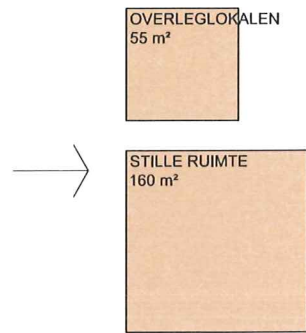
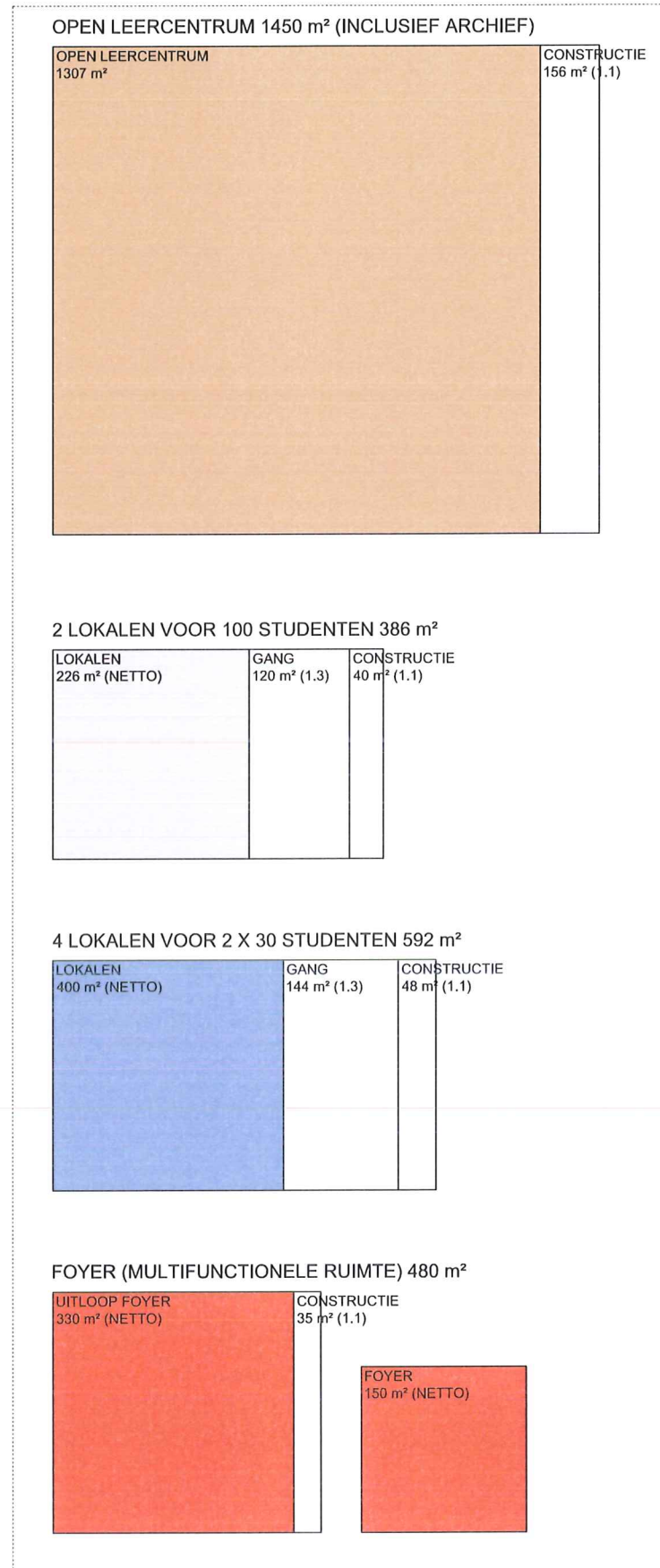
TOILETTEN 39 m²; 13
TOILETTEN (3 m²/1n)

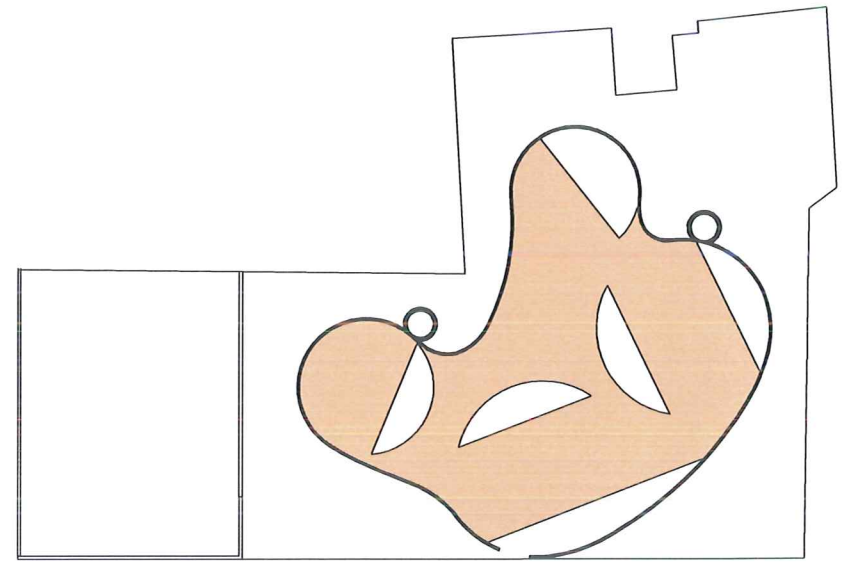
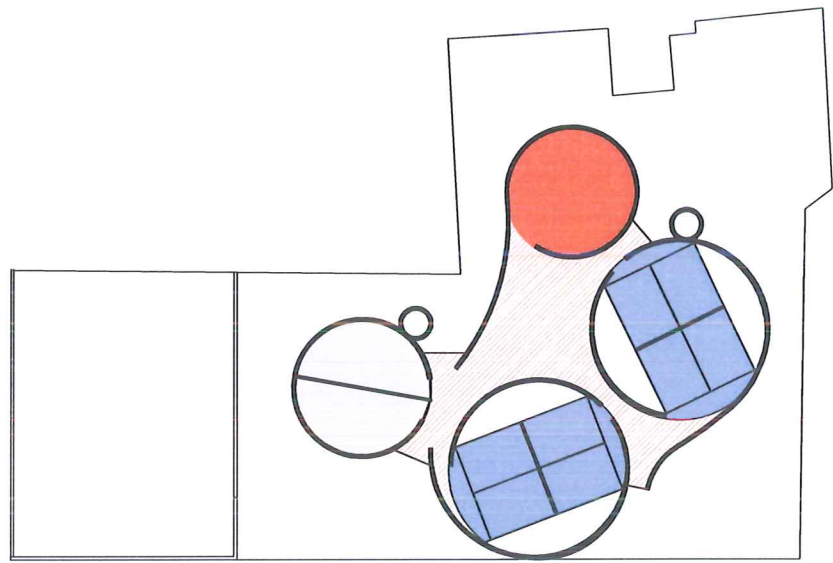
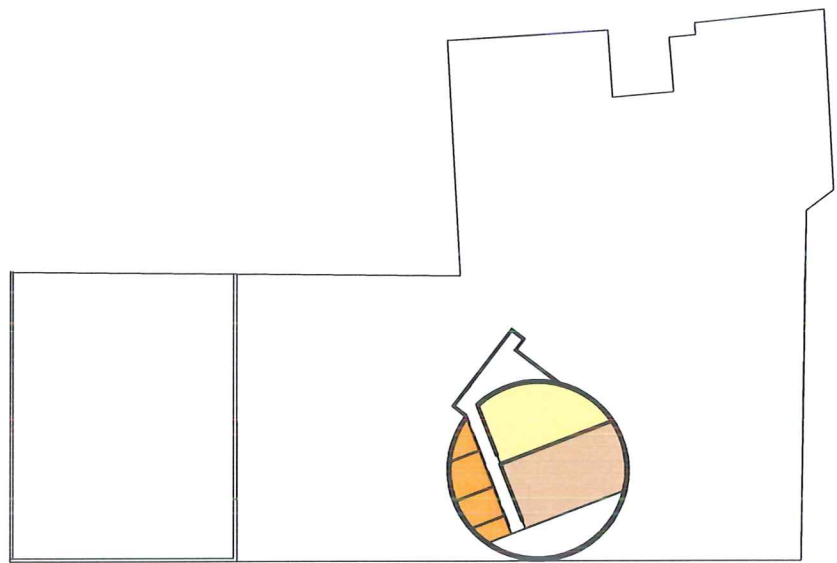

TECHNIEKEN 140 m²

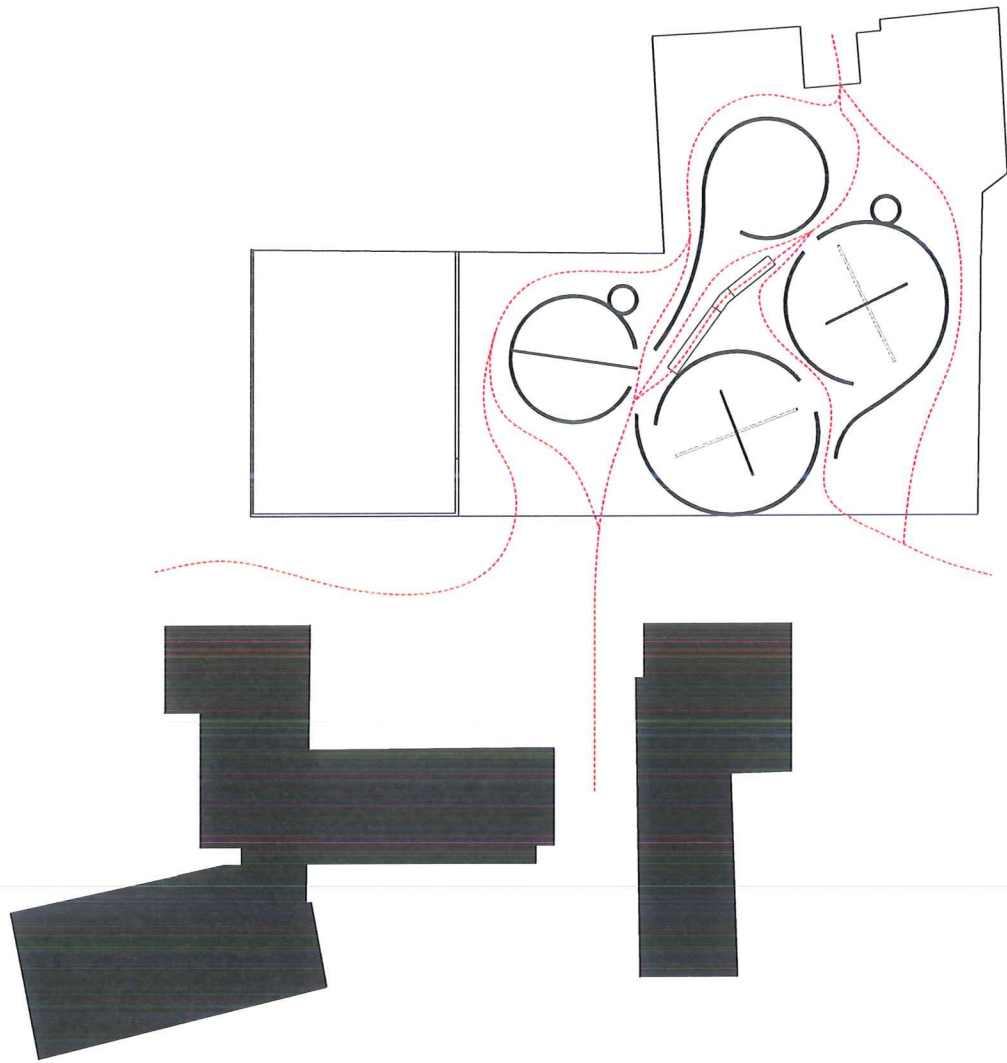

OO 1903 MERCATOR 3013 m² (BRUTO)

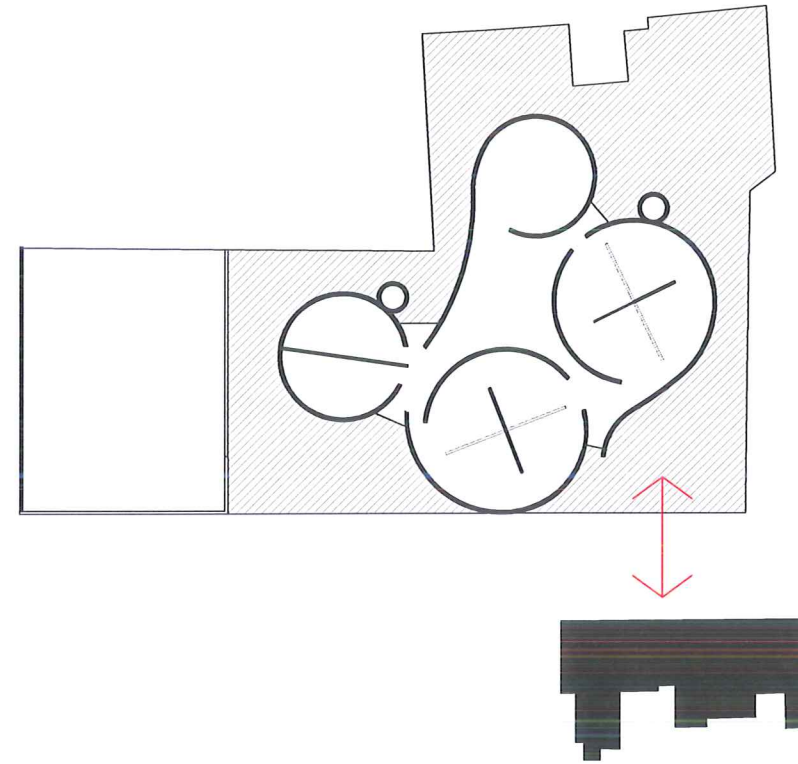

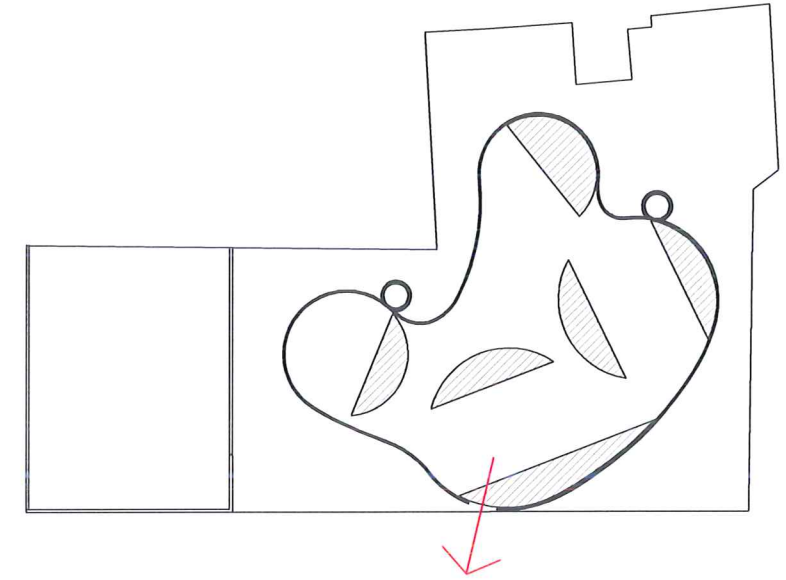
programma geplaatst
van links naar rechts
niveau -1
gelijkvloers
niveau +1

Het begrip open anders ingevuld dan de regelrechte verwachting van 'glazen' transparantie 'gegarandeerd' perspectief. Open gedefinieerd als 'uitnodigend' en 'doorwaadbaar'.

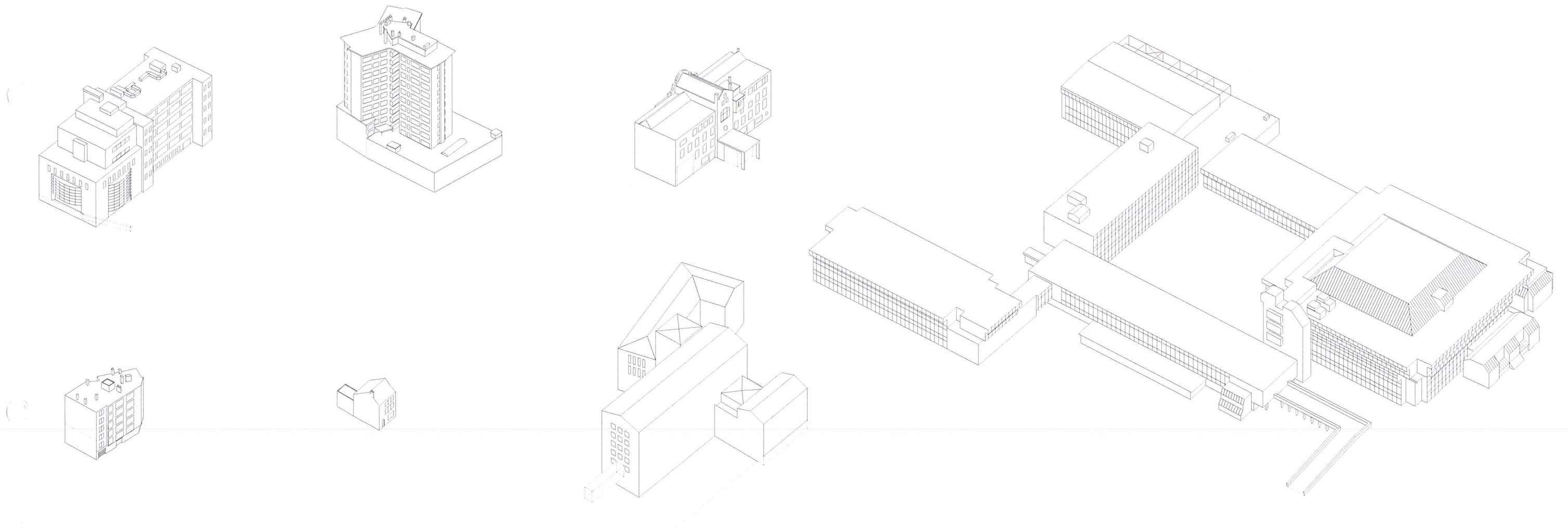

Nieuw volume; ook gemaakt om ruimte te houden voor de huizen van Nonnemeers

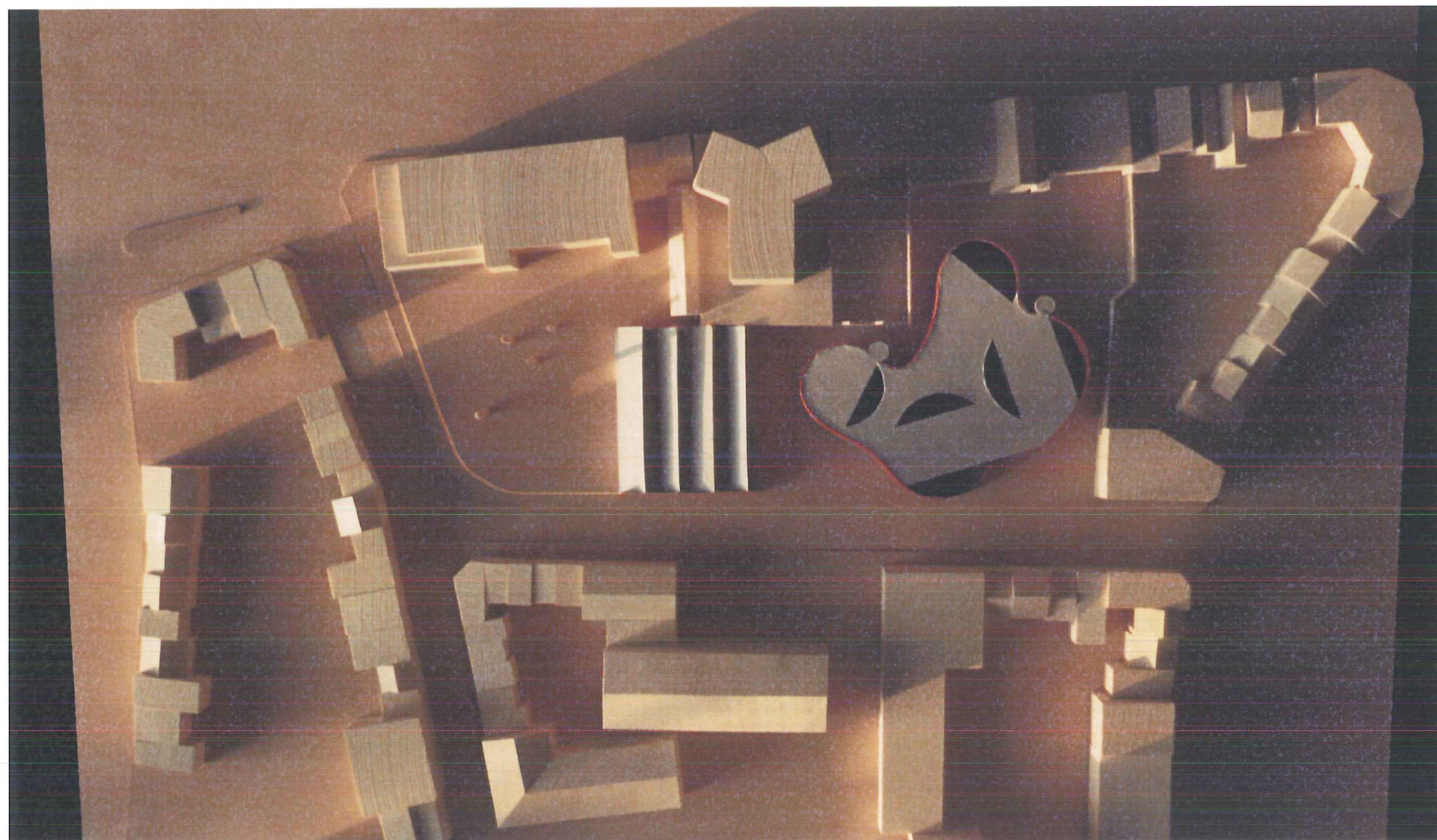

De patio's laten het gebouw van boven tot onder in licht en lucht baden; zeker op de hoogte van het leercentrum. Tegelijk betekenen ze oriëntatie en herkenning.

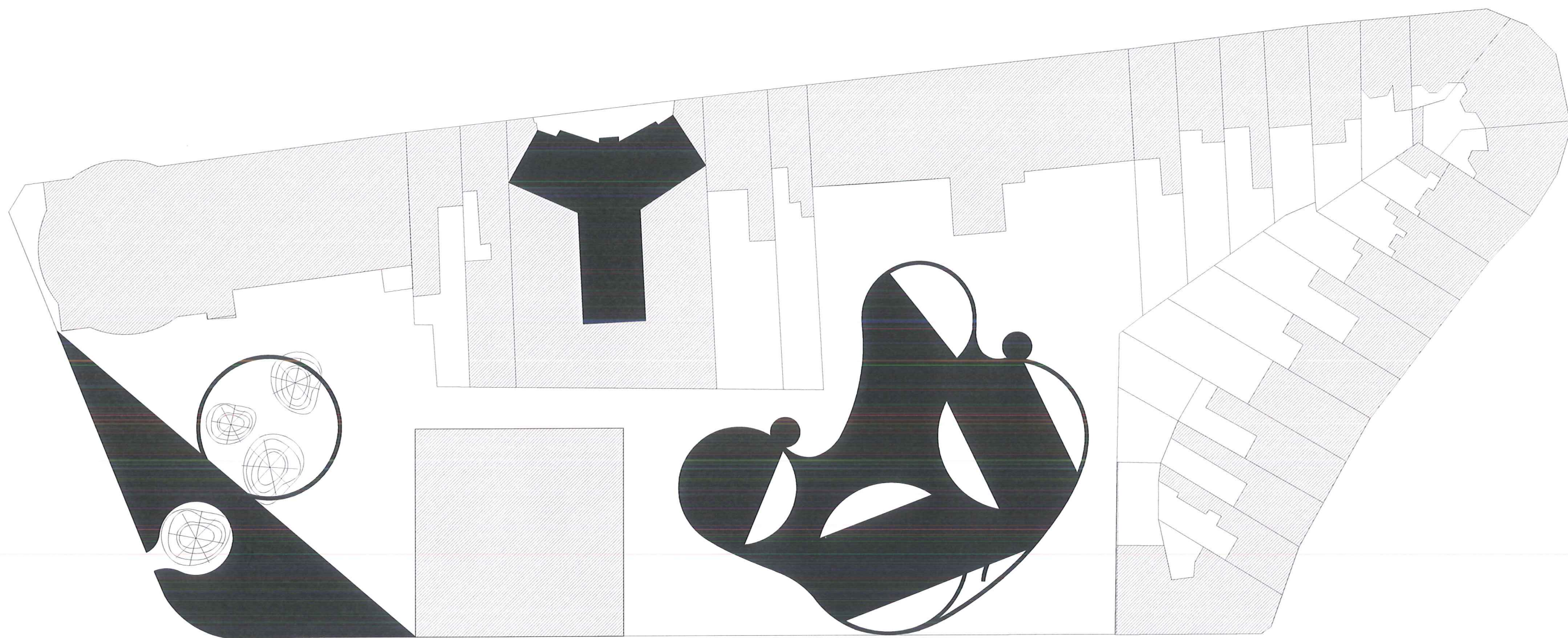
Teer.campus.

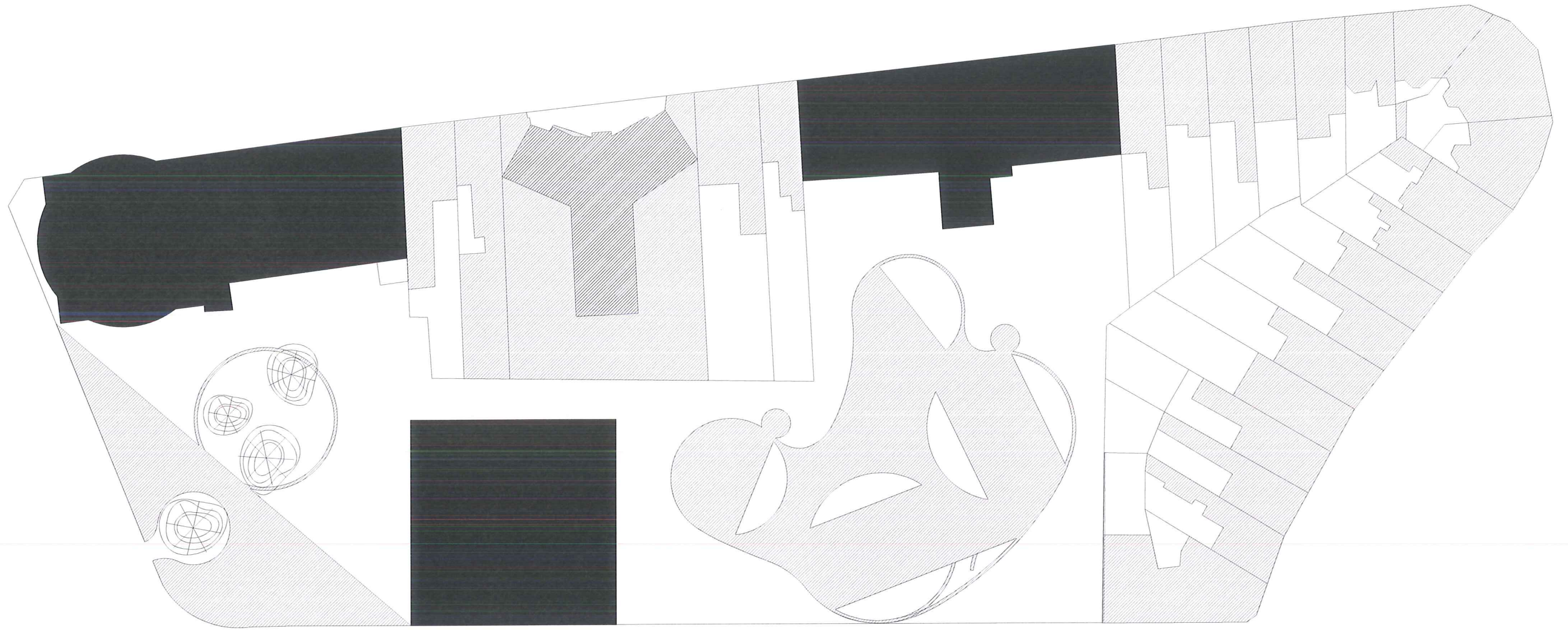

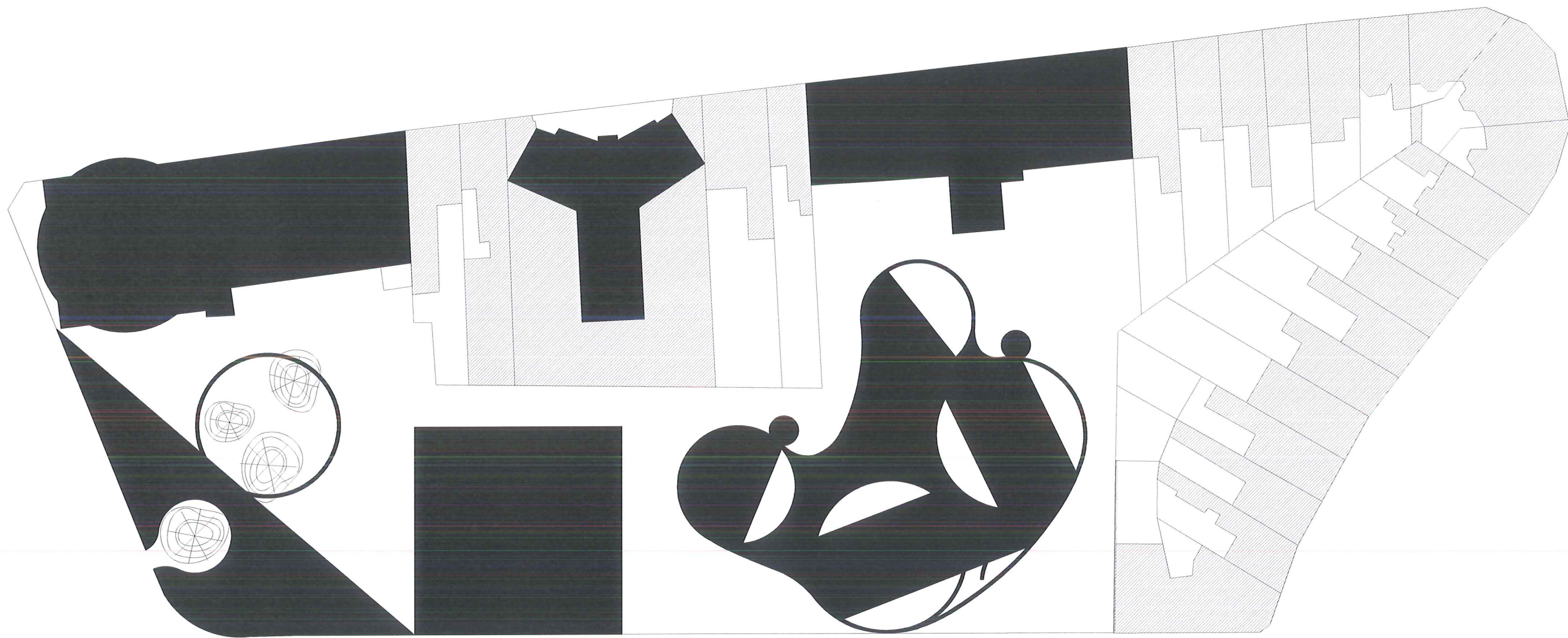
Campus Mercator en omgeving, samengesteld

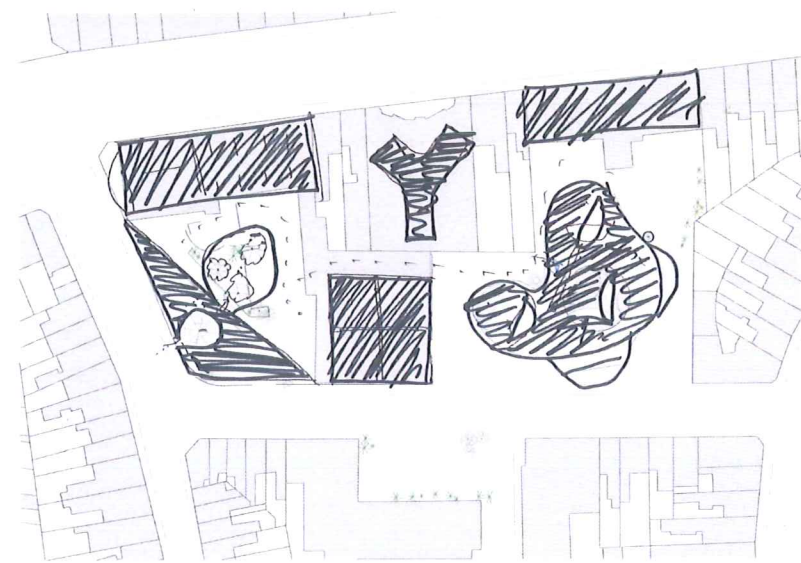
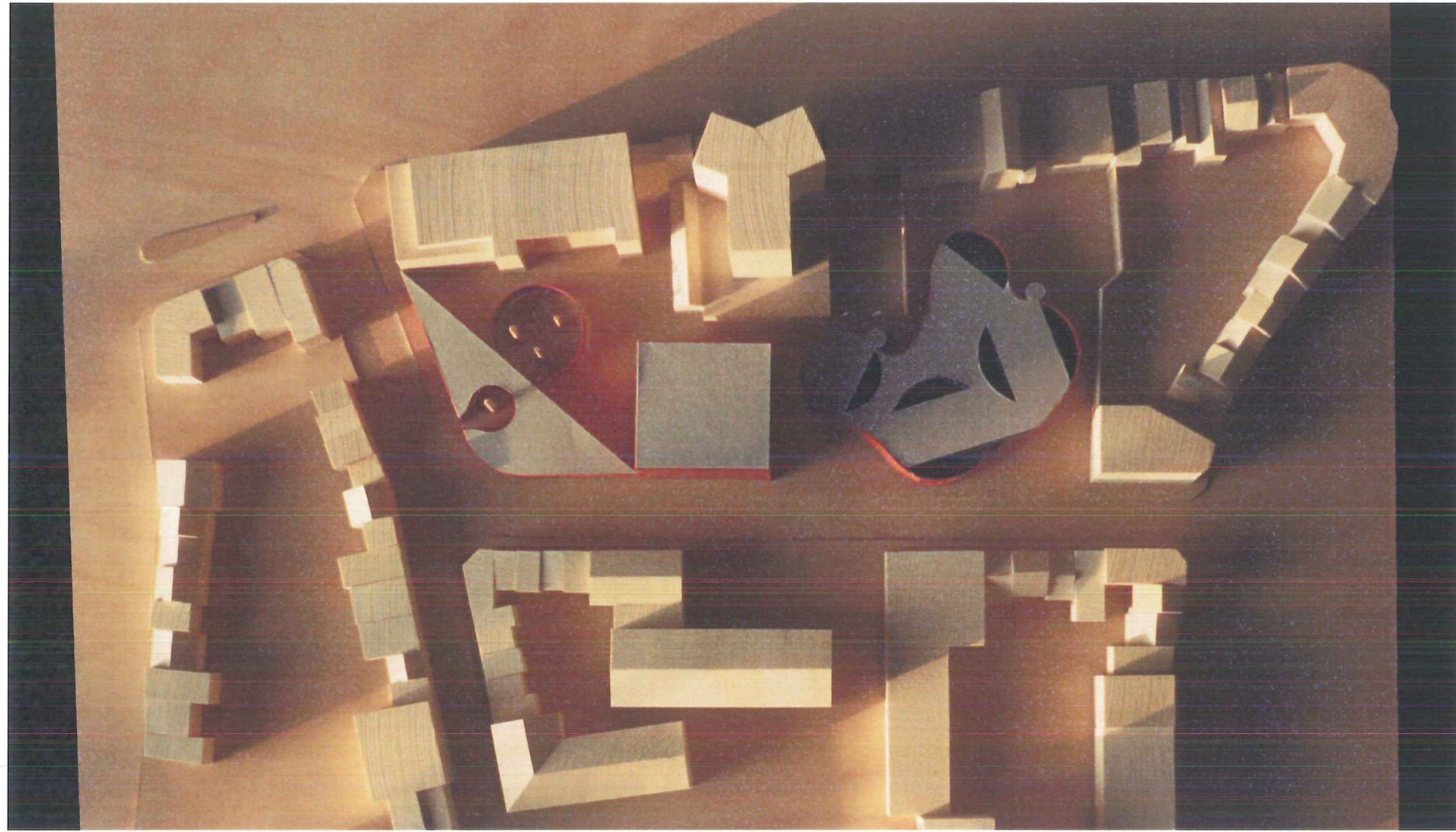
Campus Mercator en omgeving, samengesteld, het leercentrum als een nieuw onderdeel van die campus

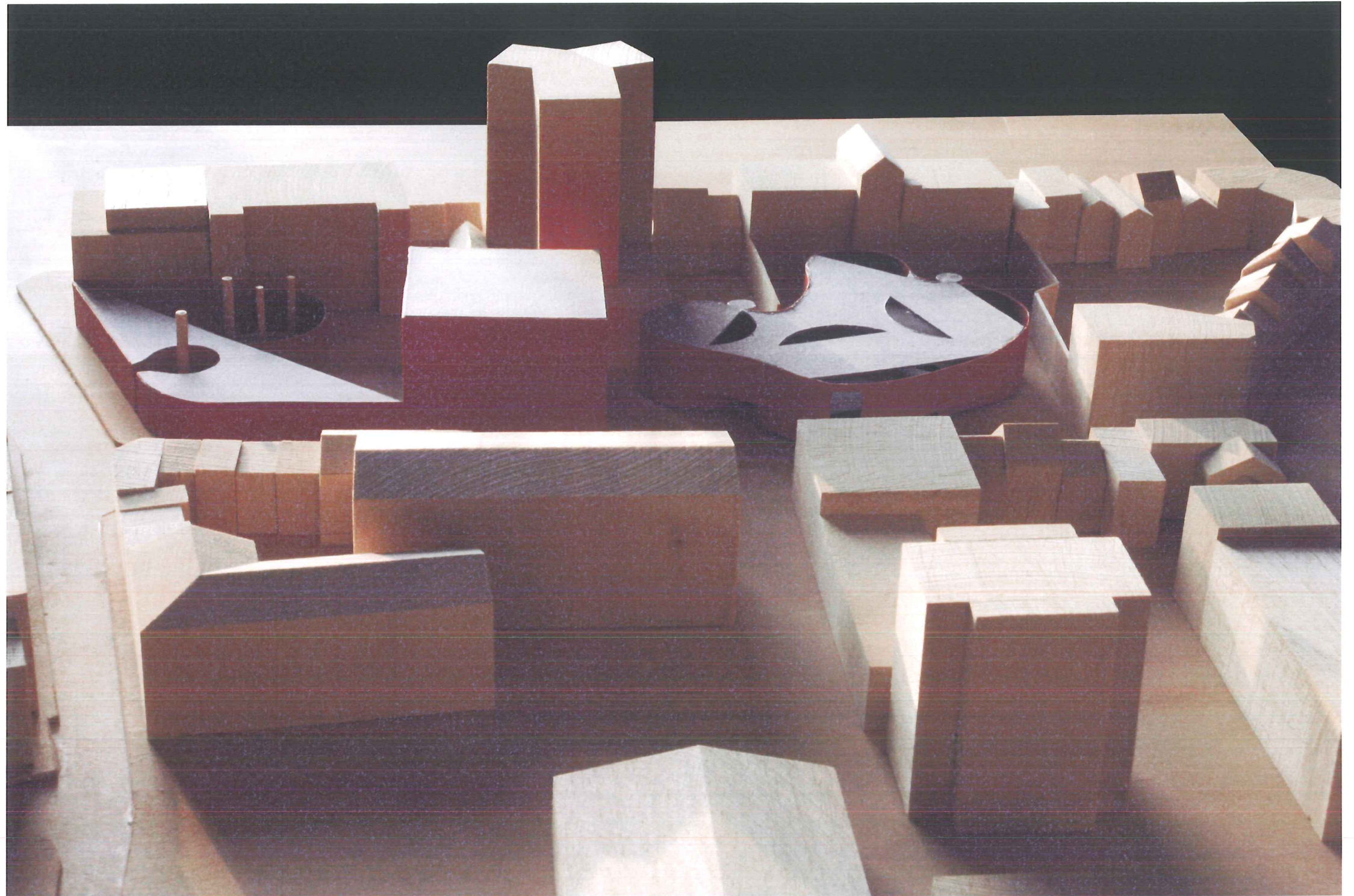
Campus Mercator en omgeving, samengesteld, voorstel tot een masterplan, als een nieuw geheel, de Campus Mercator

schets van samengestelde volumes
binnen het masterplan

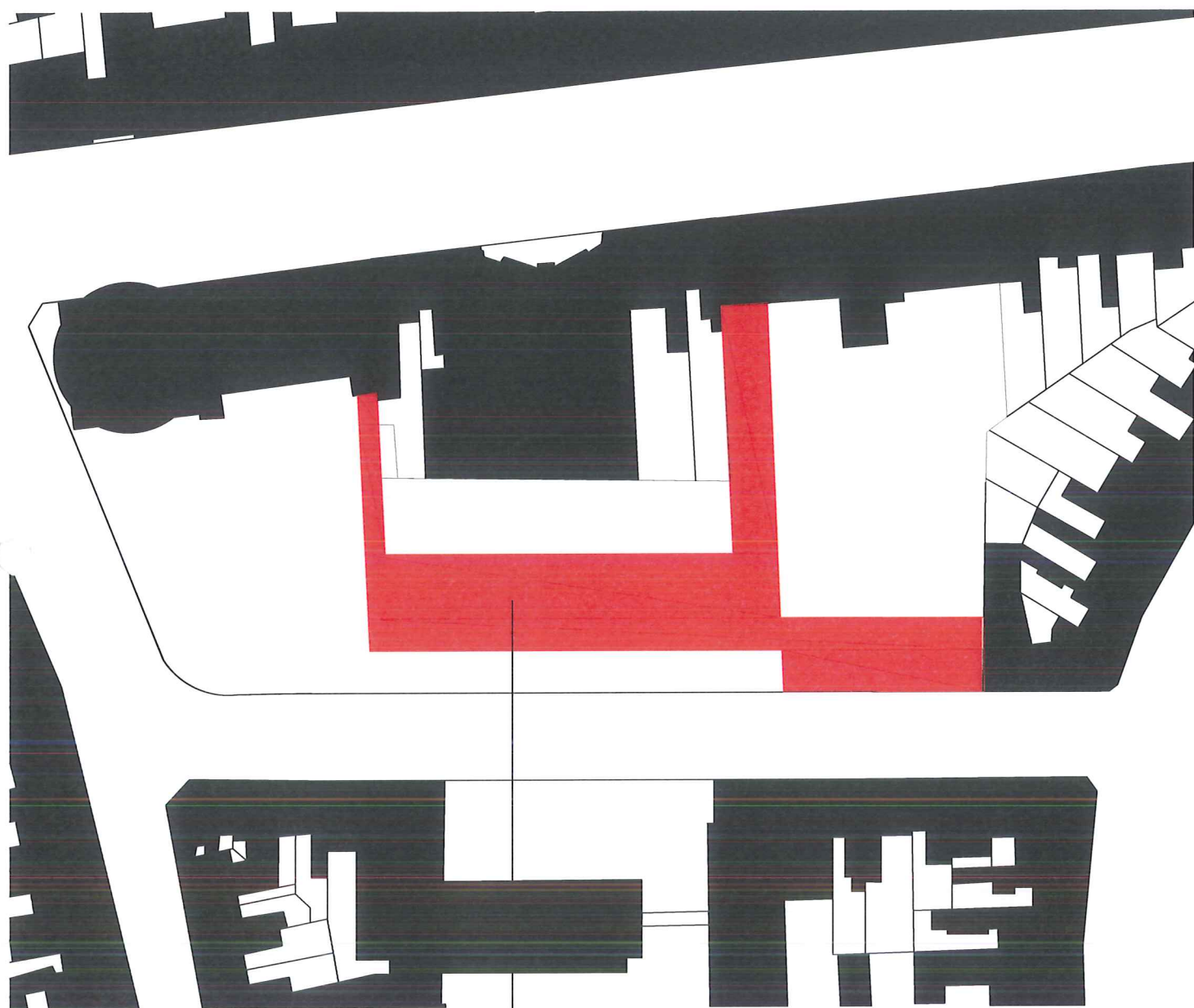
Louis Kahn, Exeter library,
referentie beeld voor een van de
uitbreidingsvolumes

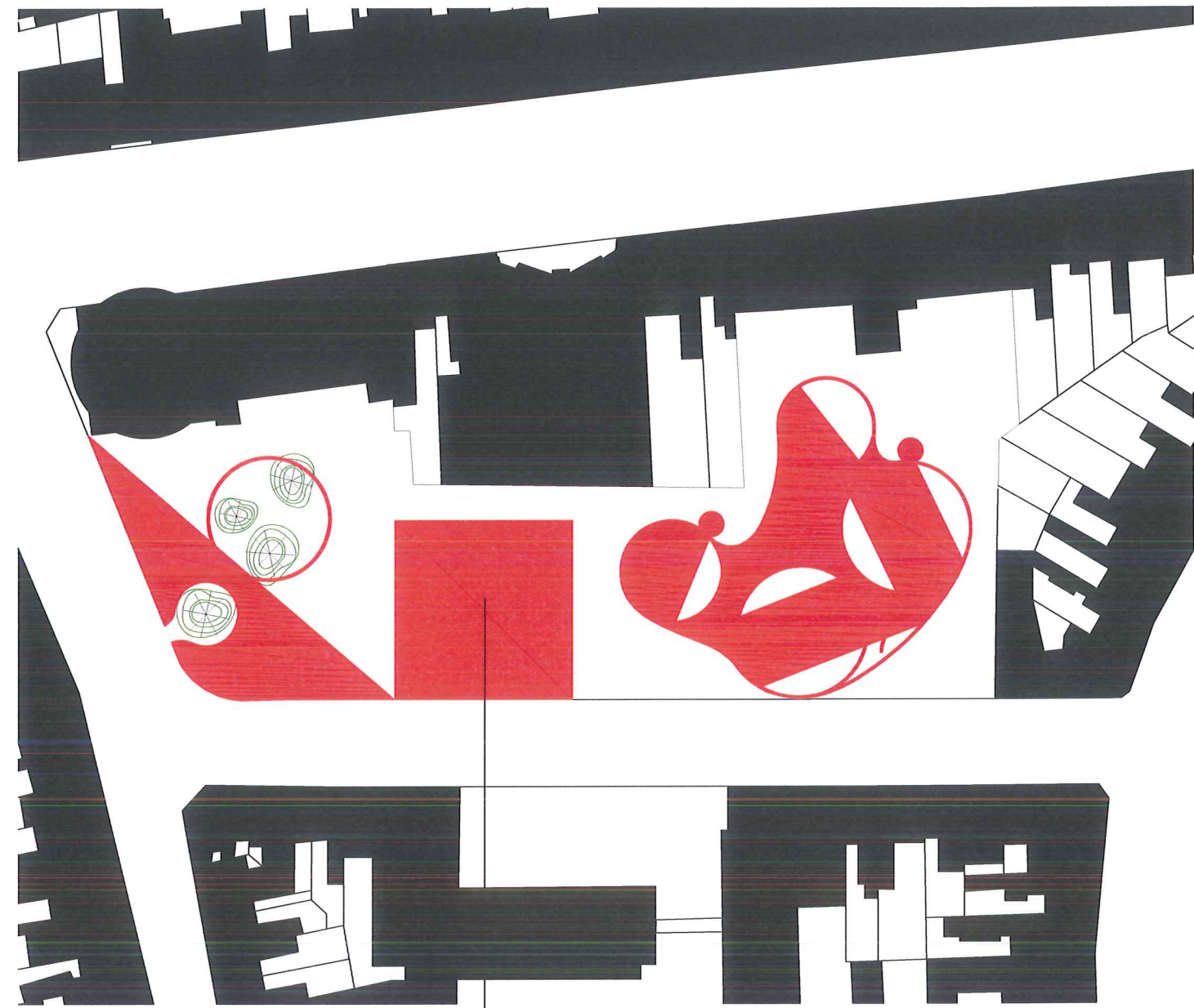
Een suggestie voor aan de 'bocht'. Een suggestie voor wat met die bomen. Een suggestie voor een gebouw. Maar ook een omgeving. Een 'tussen' omgeving. Tussen dit nieuwe gebouw aan de bocht en de Noordstar. Of ook: hoe zo een gebouw als 'muur' zou kunnen worden ingepland aan deze 'bocht'. Als 'muur'. Als 'schaal' naar zijn omgeving. Tot zowat in 2 bouwlagen en 1200 m² groot.

Nog een stukje van de voormalige textielhal mag vandaag blijven staan. Als overdekking. Overdekte ontmoetingplaats. Misschien wel overdekte fietsenstalling. Of zelfs wat wagens.

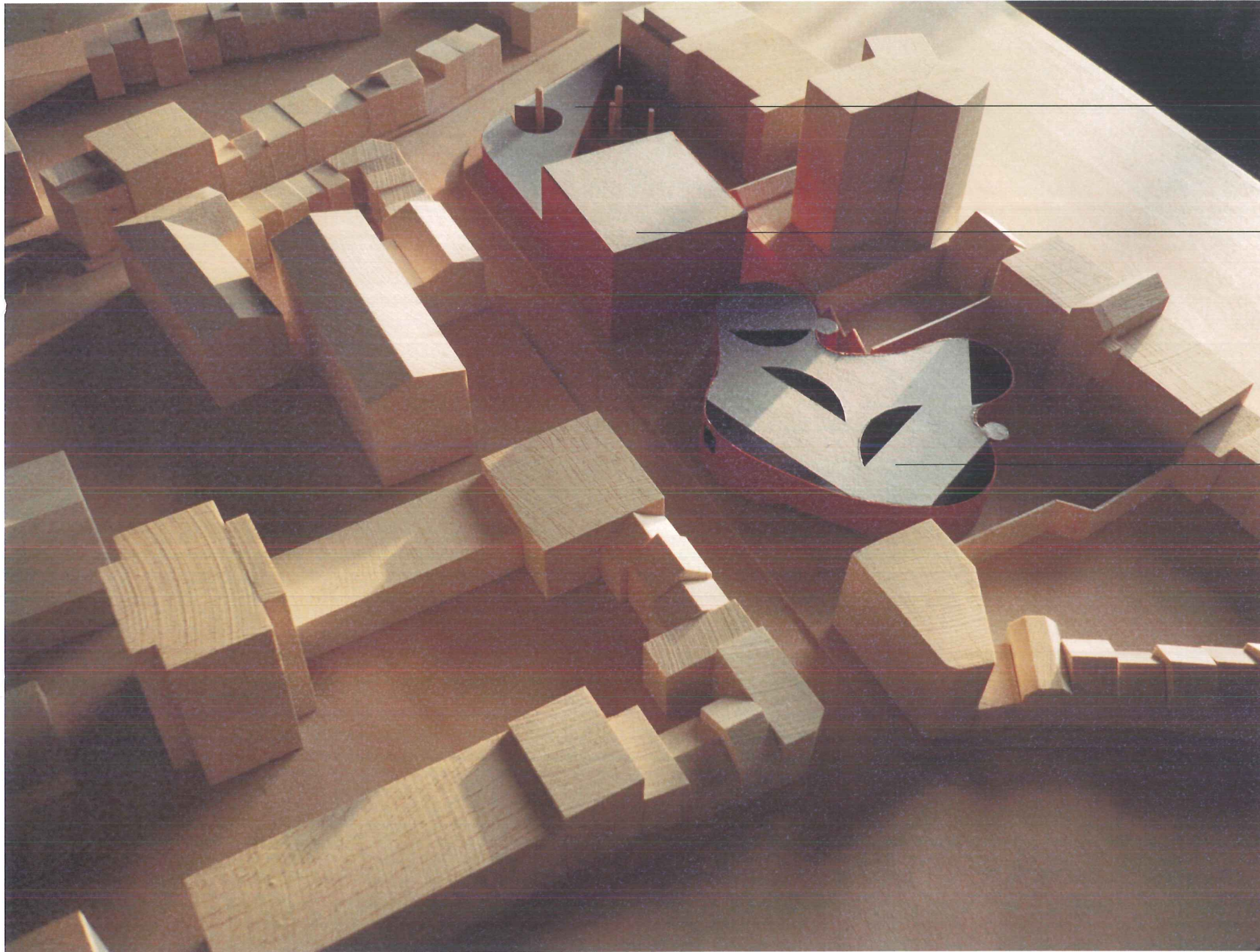
En straks kan het plaats maken voor een 'compact'-toren. Tot zowat in 4 bouwlagen en 3800 m² groot.

oorspronkelijk masterplan
totaal voorziene oppervlakte 8000 m²

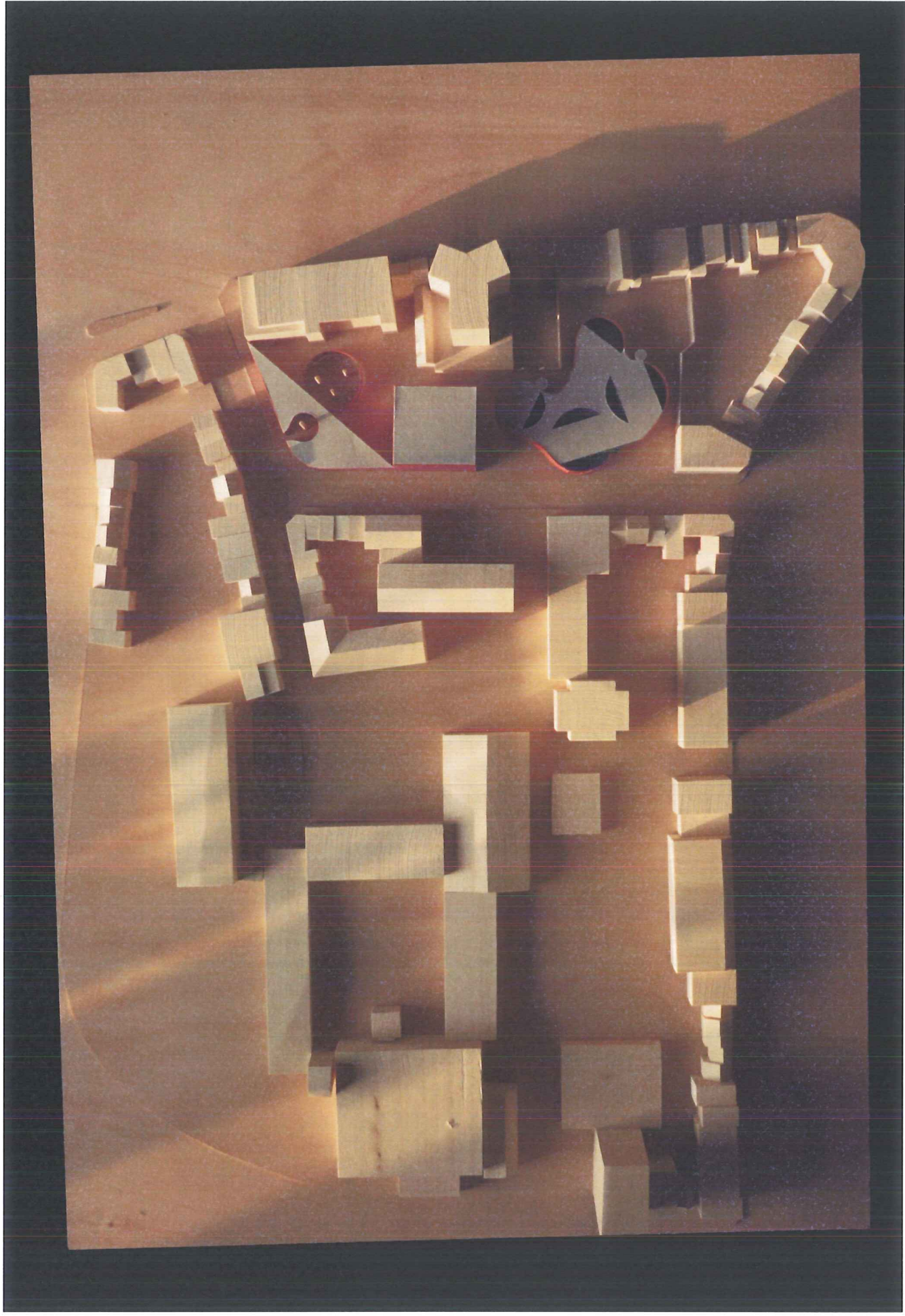
vooropgesteld masterplan
totaal voorziene oppervlakte 8000 m²

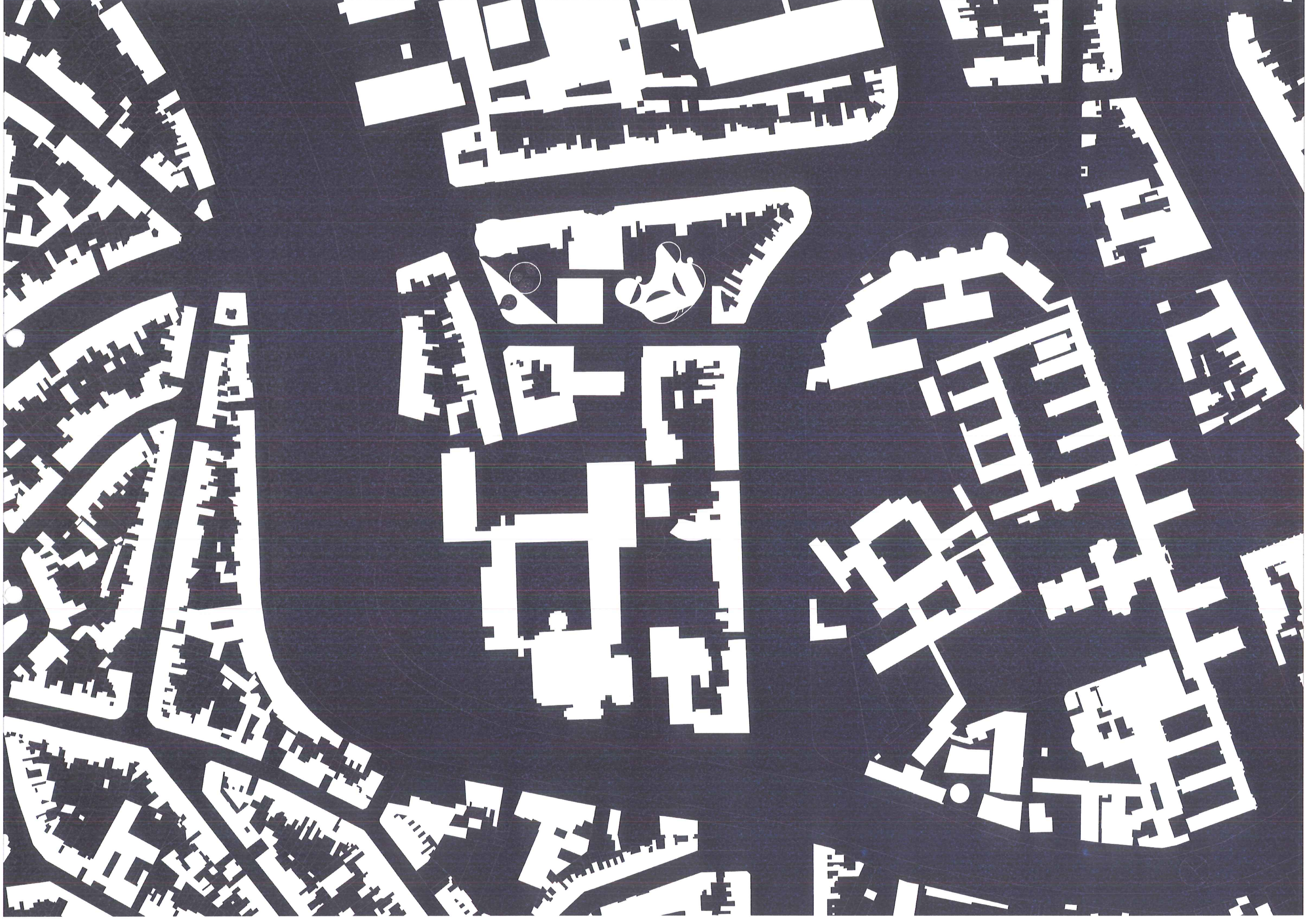

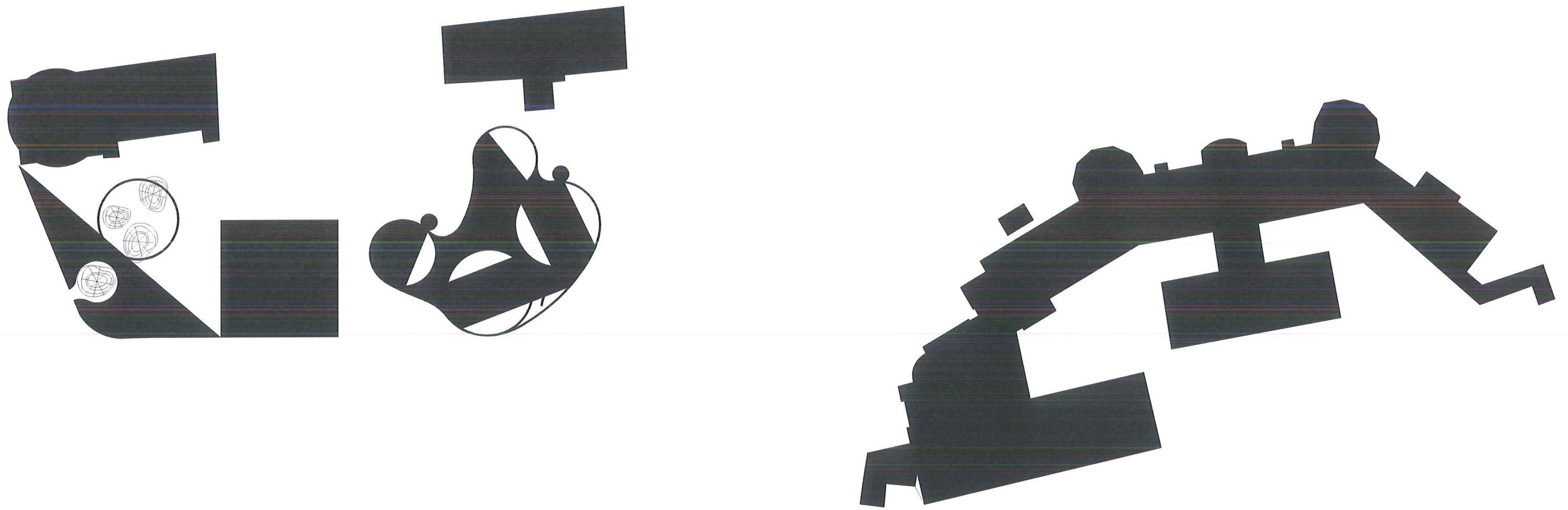
nieuw volume aan de 'bocht'
2 bouwlagen - 1200 m²

'compact'-toren
4 bouwlagen - 3800 m²

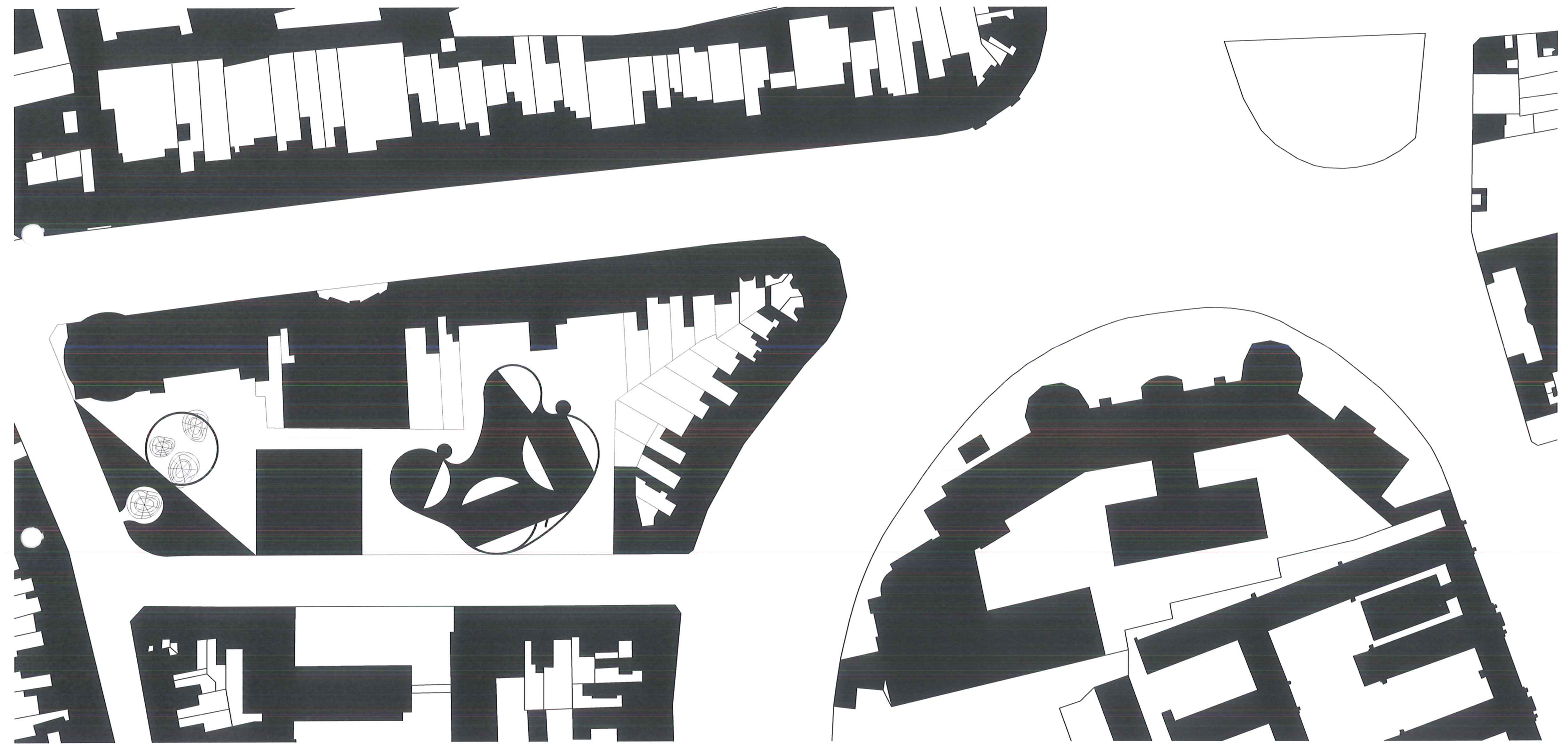
het leercentrum
2 bouwlagen - 3000 m²

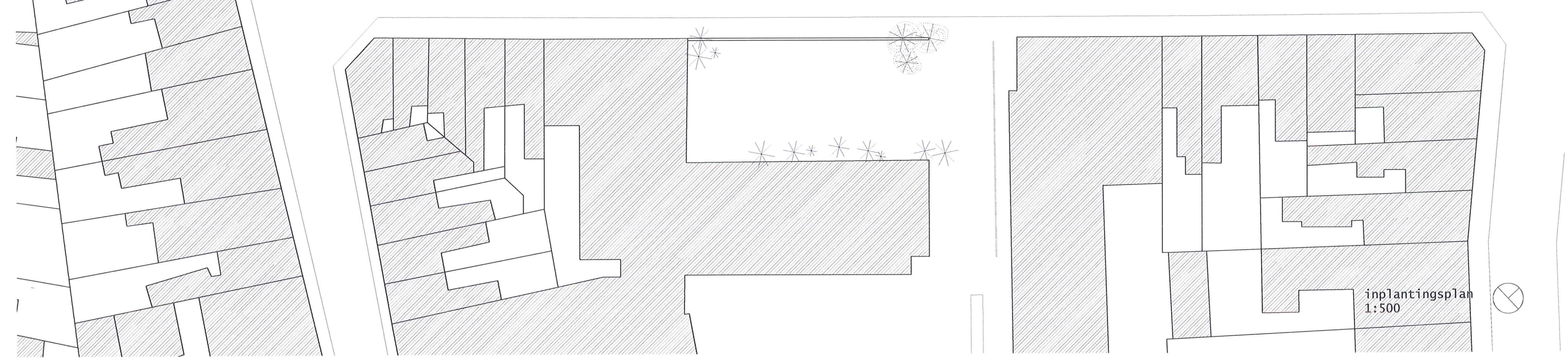
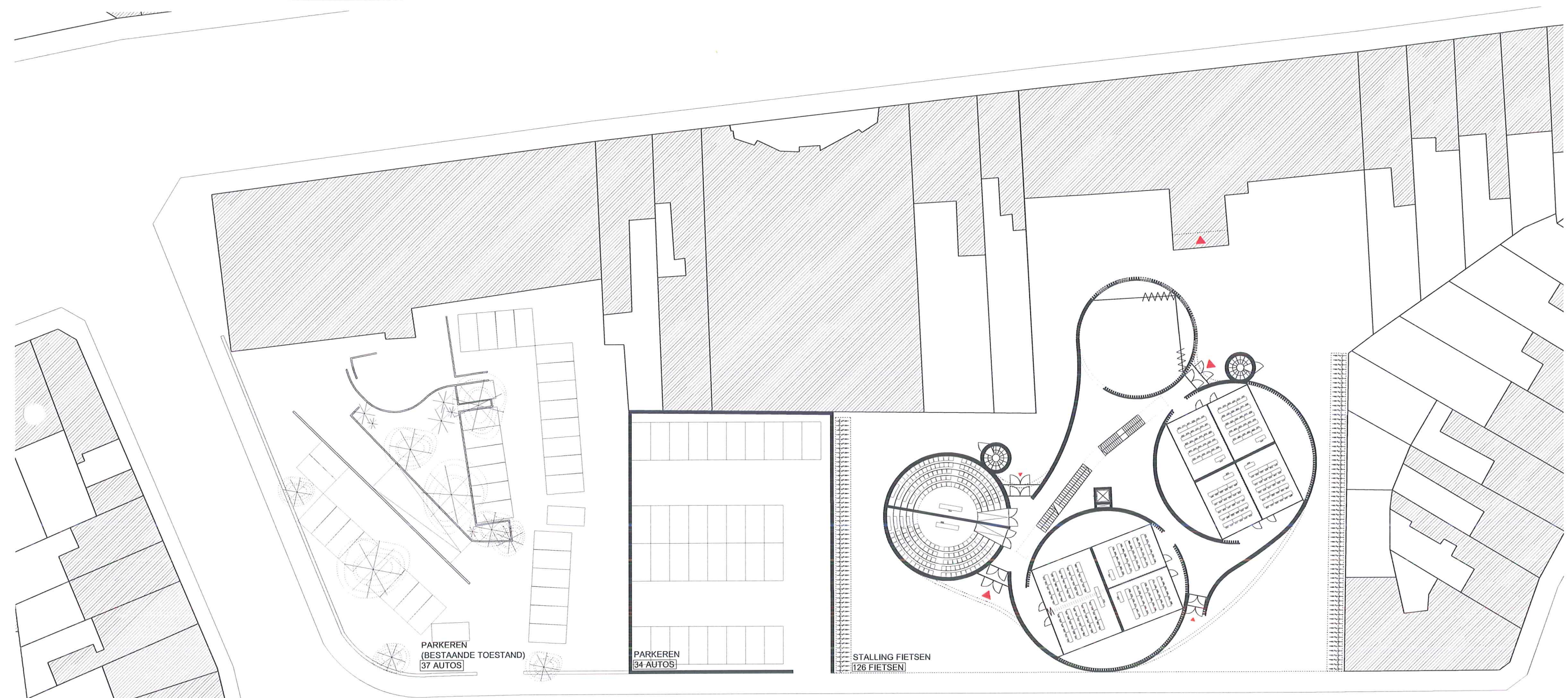

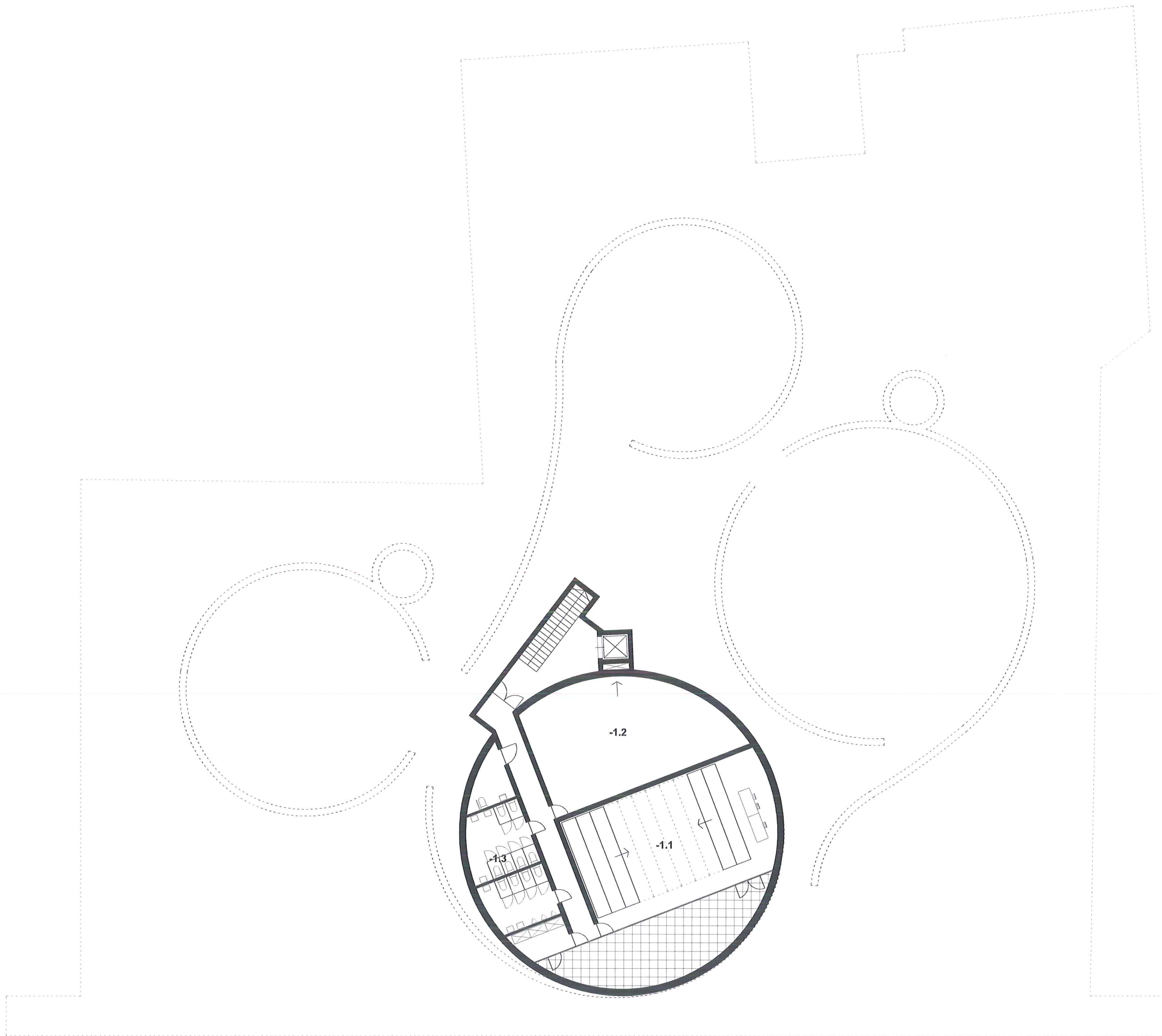
samengesteld, maar toch één
zie Bijloke aan de overkant

samengesteld, maar toch één
teruggeplaatst in de context

Teer.centrum.plannen.

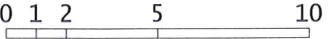

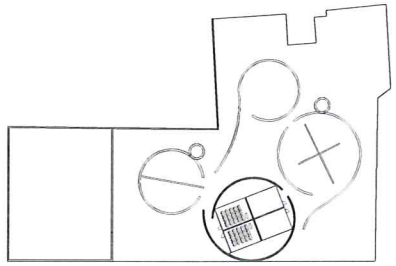
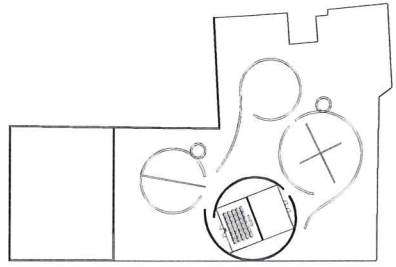

-1.1 archief (vertaalkunde en
bedrijfsmanagement) - 112 m²
-1.2 technieken - 90 m²
-1.3 toiletten - 53m²

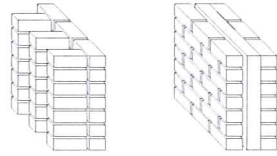
niveau -1

1:250

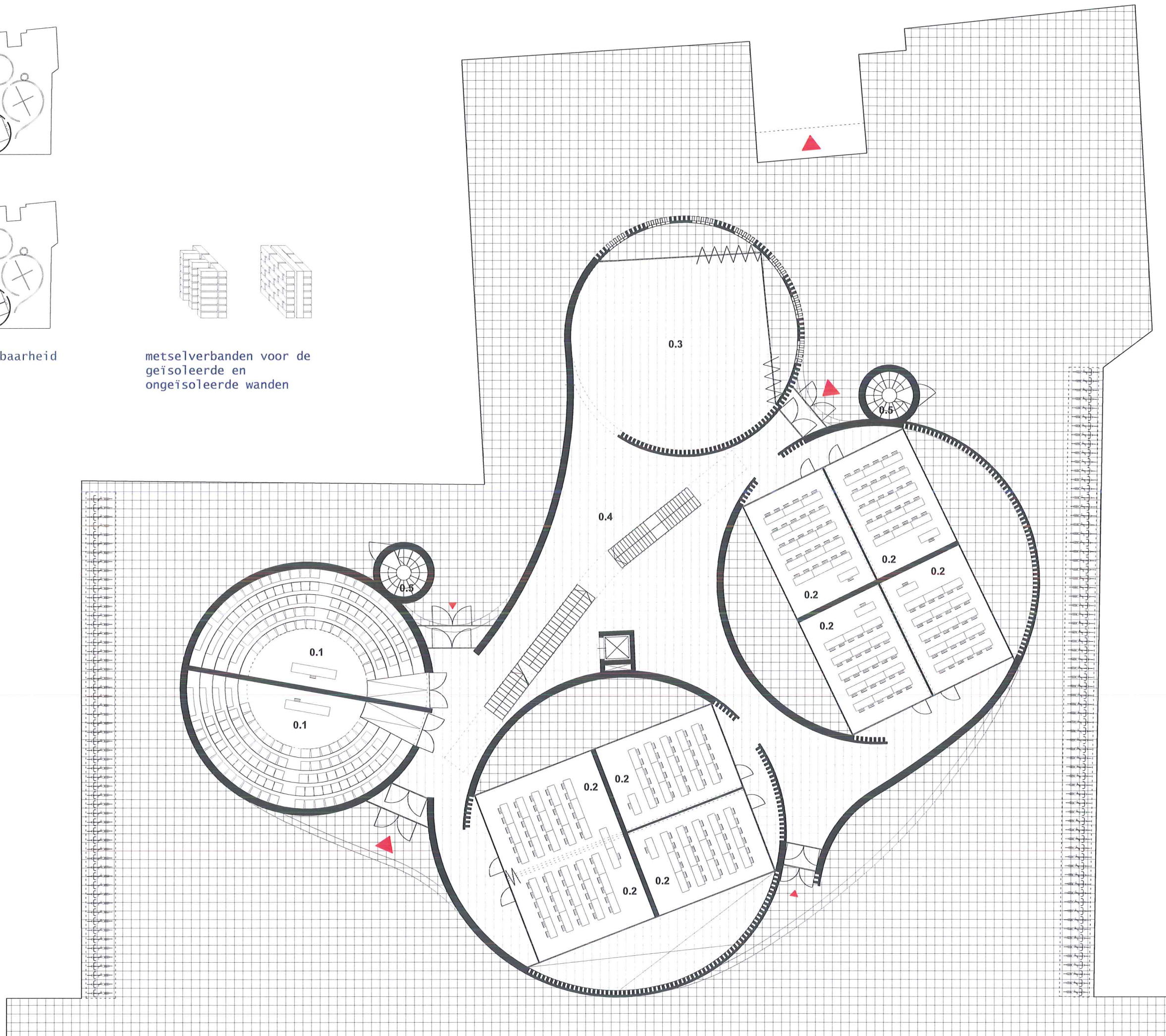

flexibiliteit, opdeelbaarheid
van de leslokalen

metselverbanden voor de
geïsoleerde en
ongeïsoleerde wanden

- 0.1 auditorium - 100m²
- 0.2 leslokaal (30) - 55m²
- 0.3 foyer - 150m²
- 0.4 uitloop foyer - 330m²
- 0.5 brandtrap

niveau 0
1:250

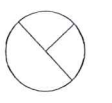
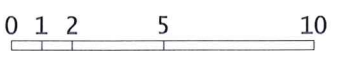
0 1 2 5 10

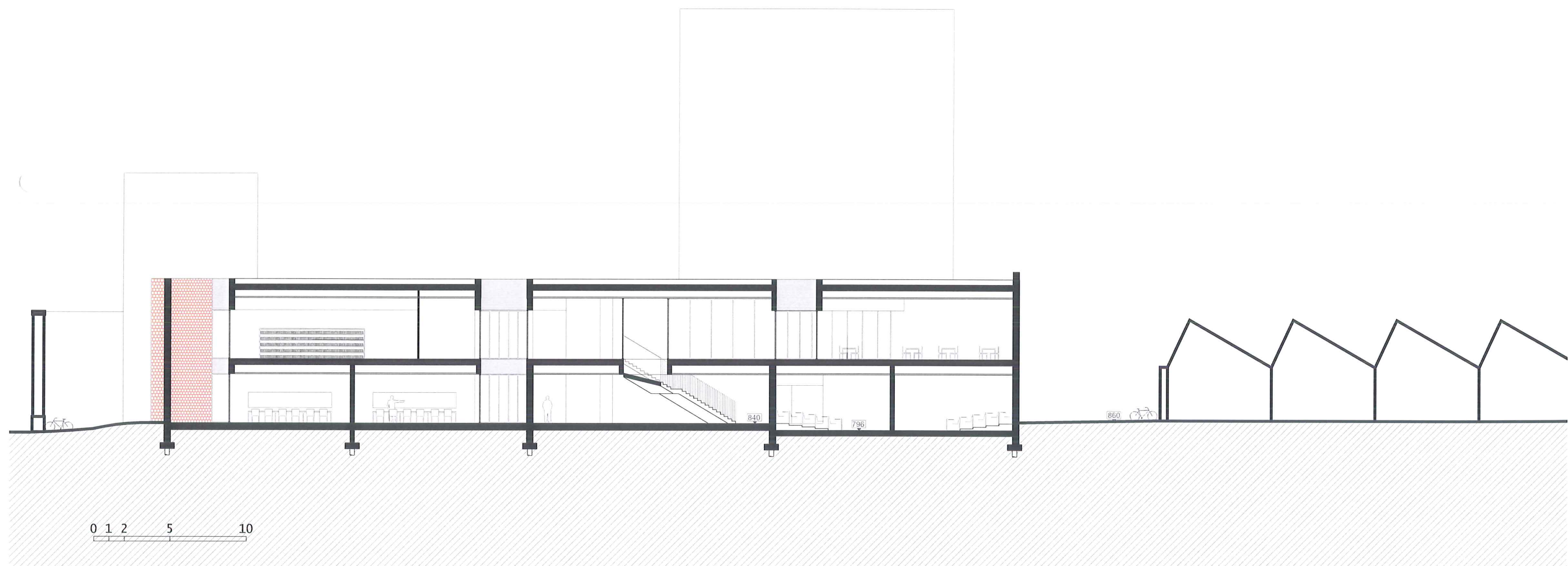
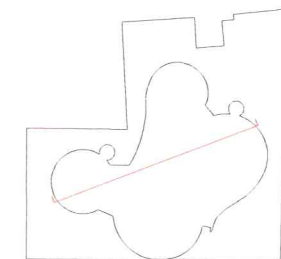

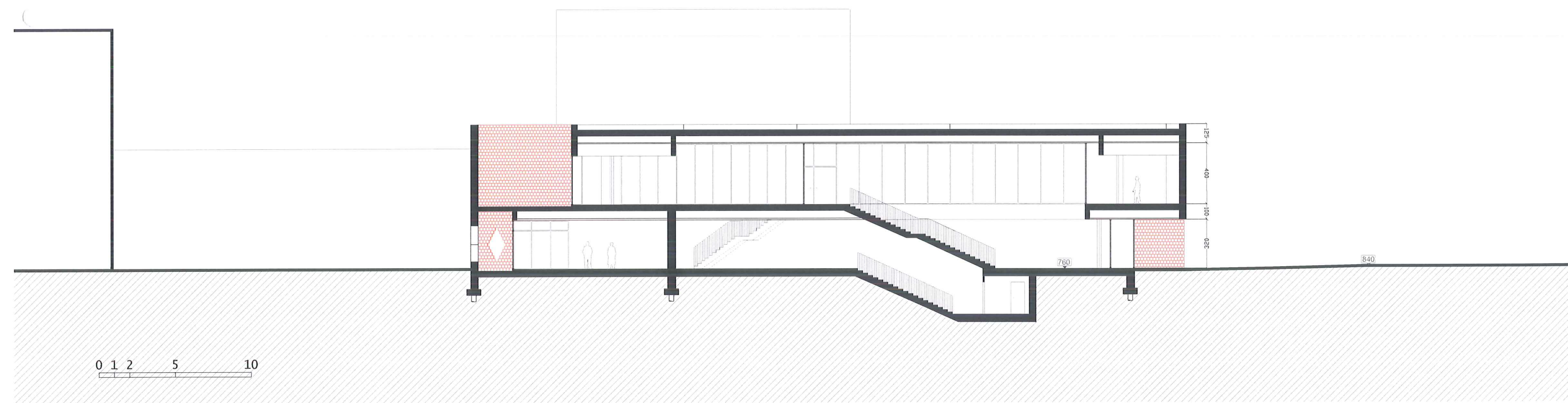
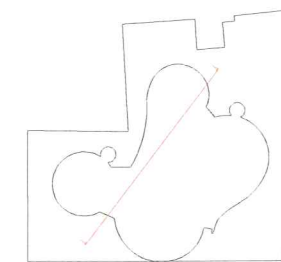
- 1.1 open leercentrum - 1092 m²
- 1.2 stille ruimte - 160 m²
- 1.3 overleglokalen - 55 m²
- 1.4 brandtrap

niveau 1
 1:250

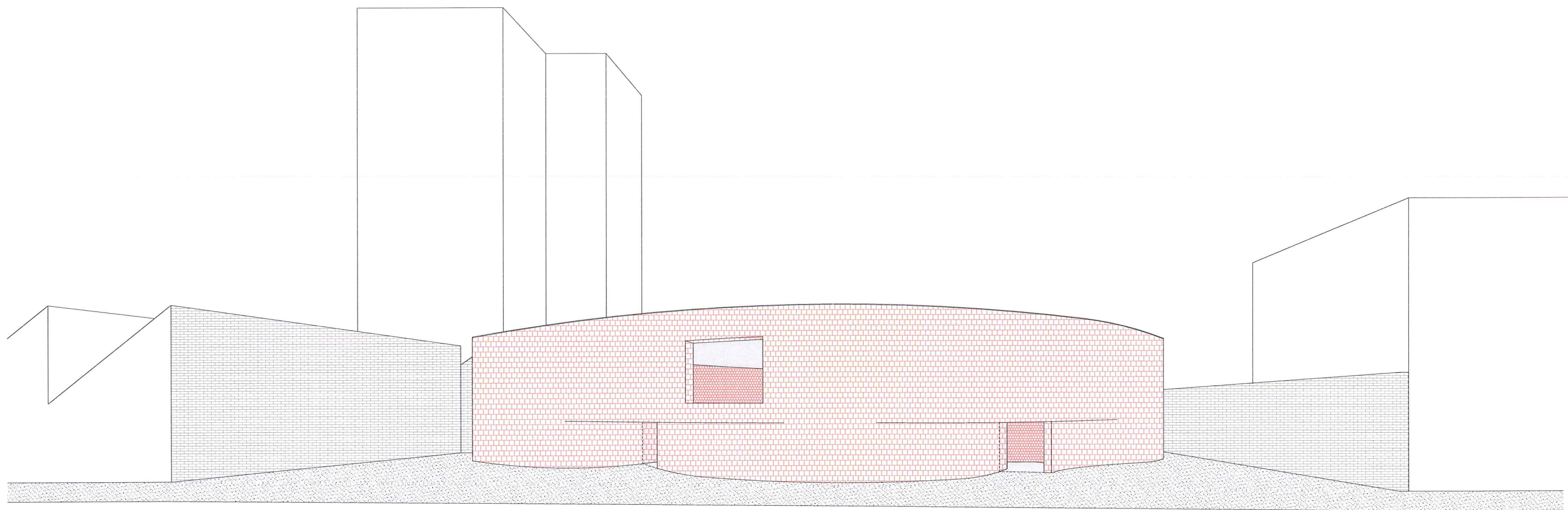
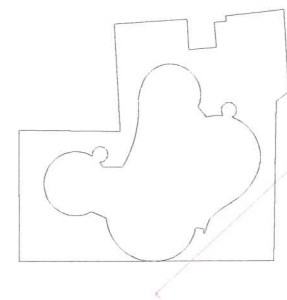
0 1 2 5 10

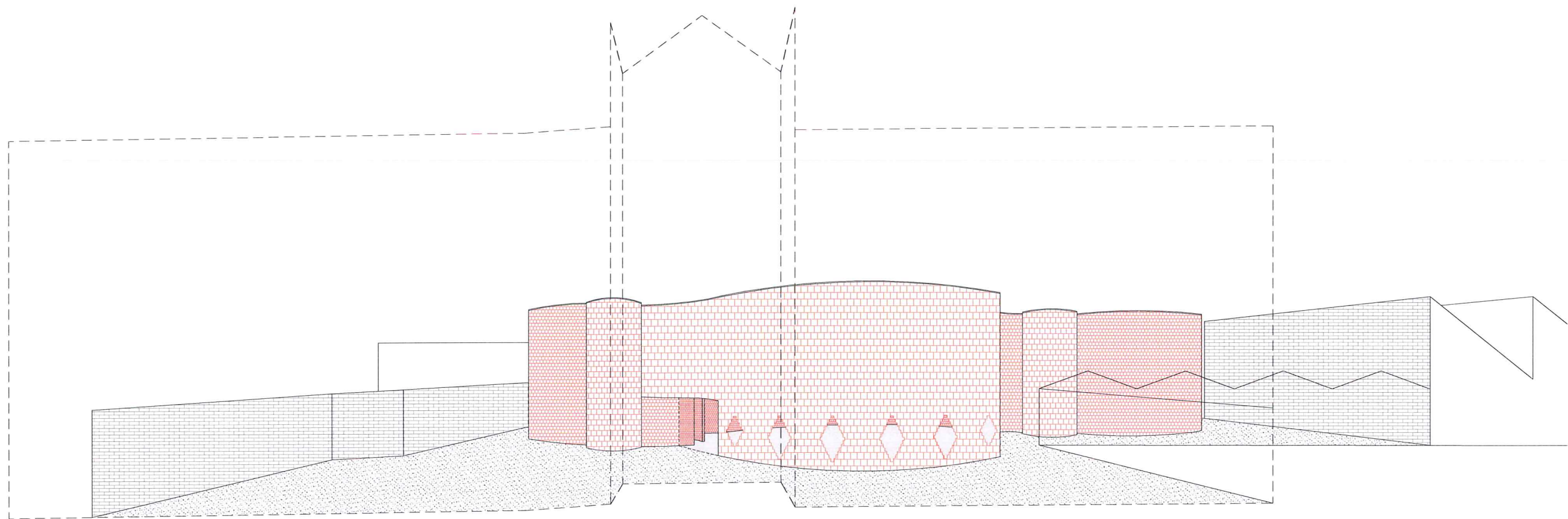
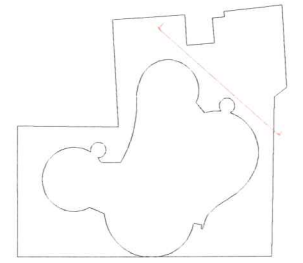
0 1 2 5 10

760

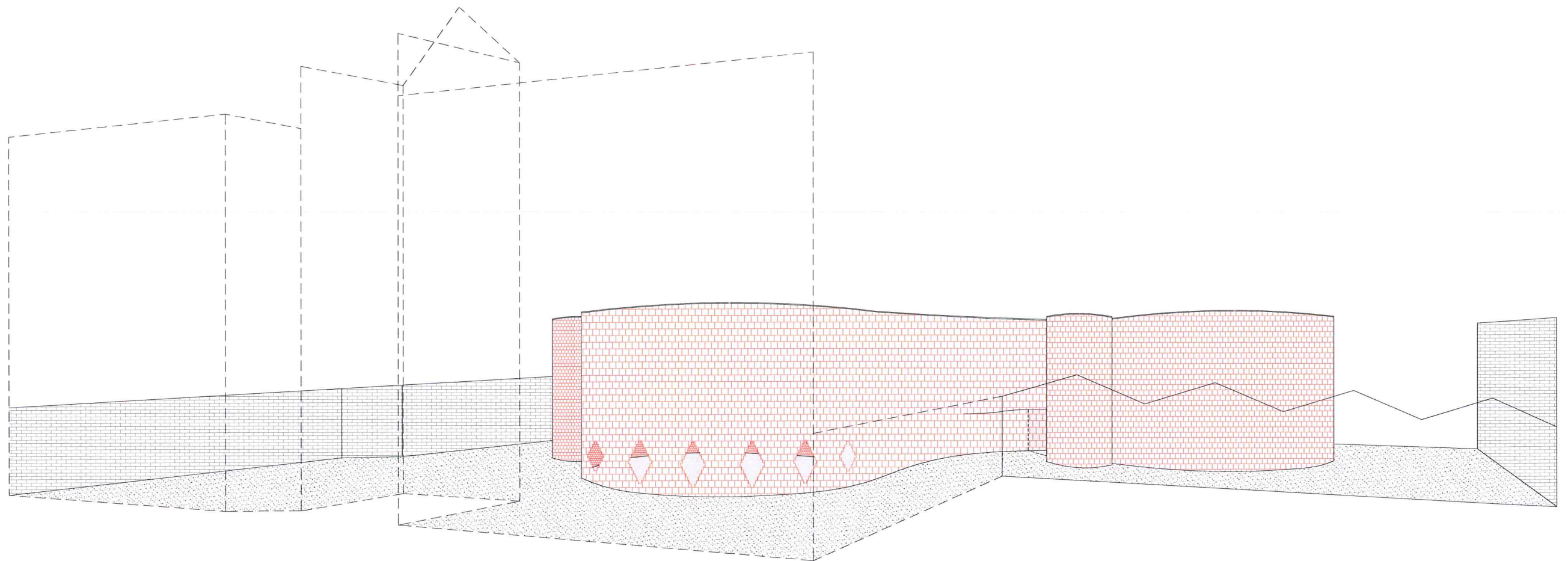
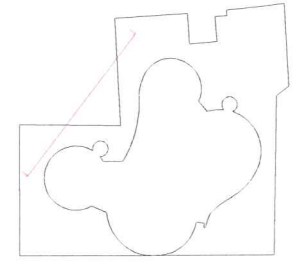
840

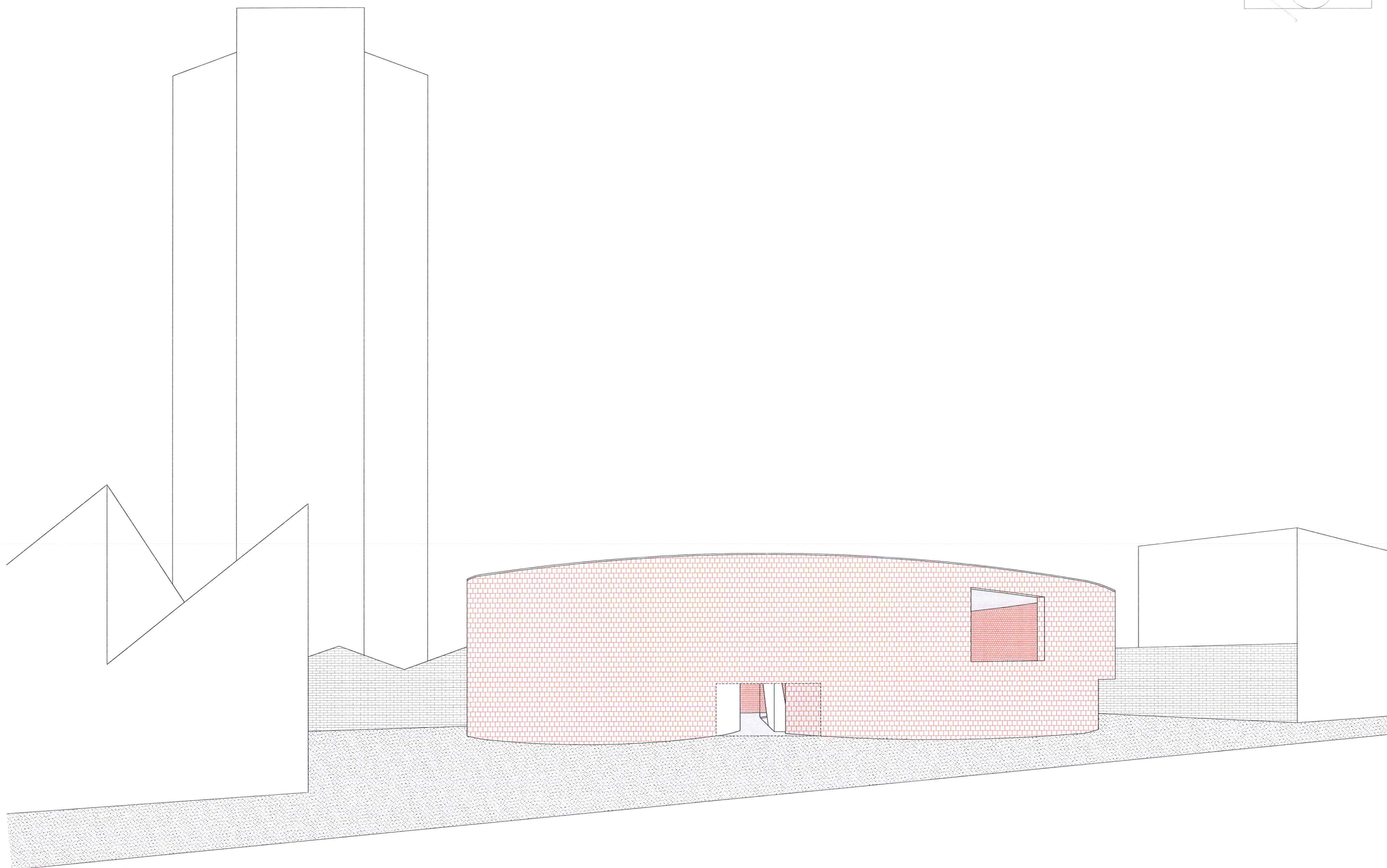
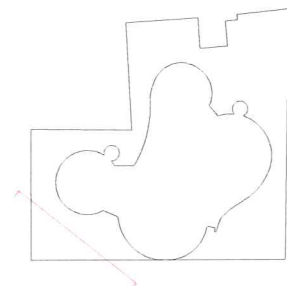
gevelzicht gezien vanaf Nonnemeers

gevelzicht gezien vanaf departement Vertaalkunde

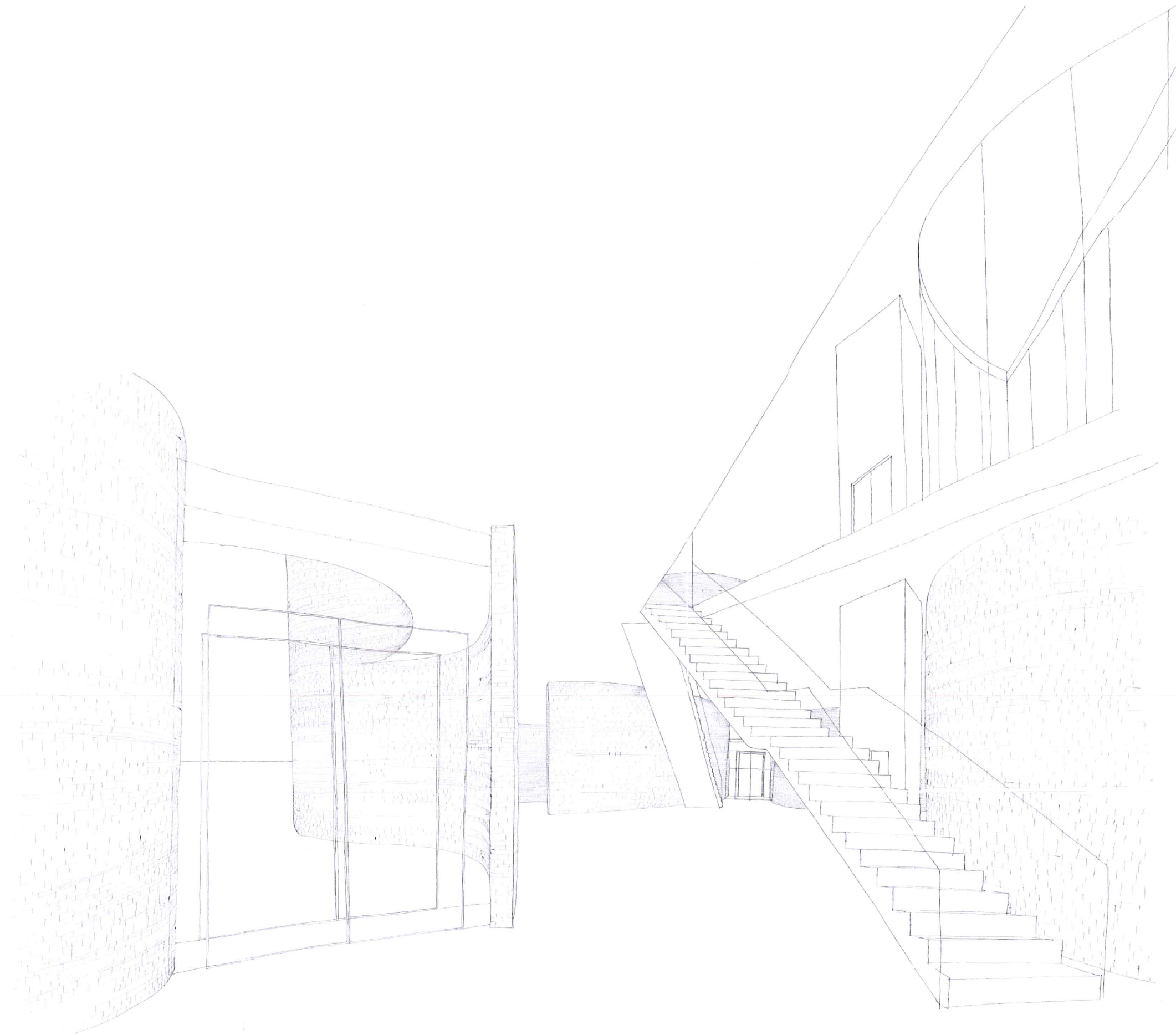

gevelzicht gezien vanaf departement vertaalkunde

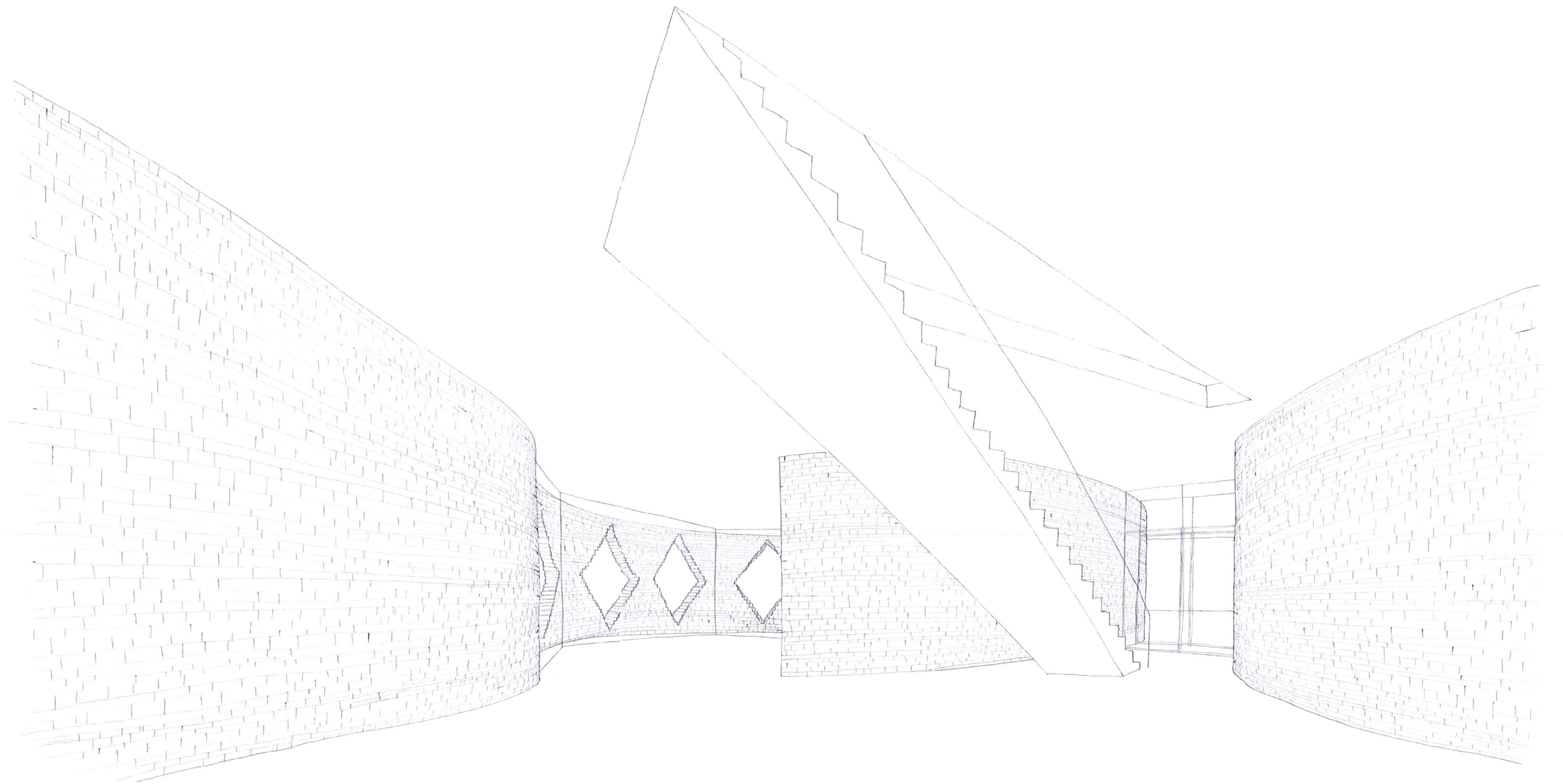

gevelzicht gezien vanaf Nonnemeers

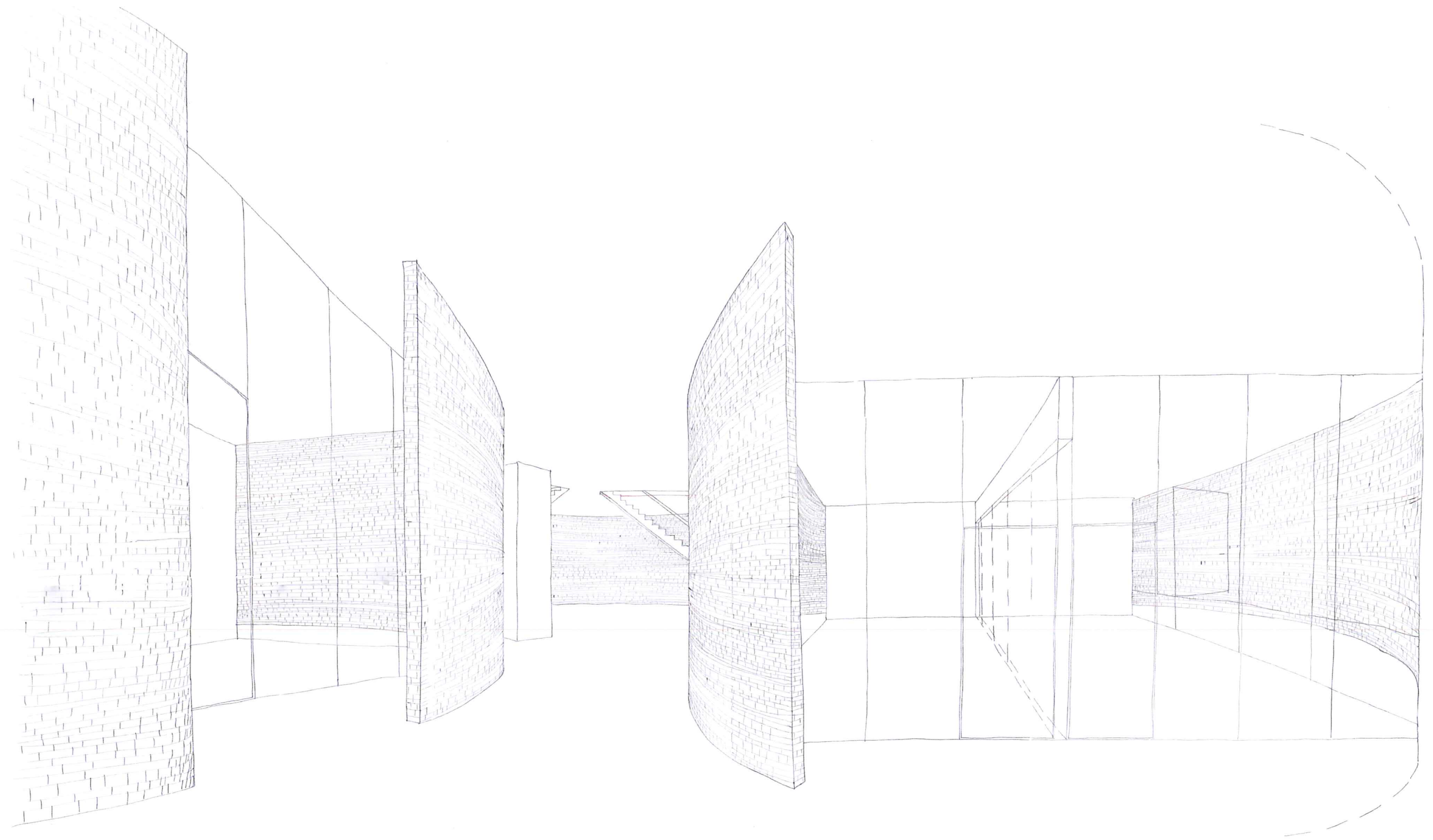
Teer.centrum.perspectieven.

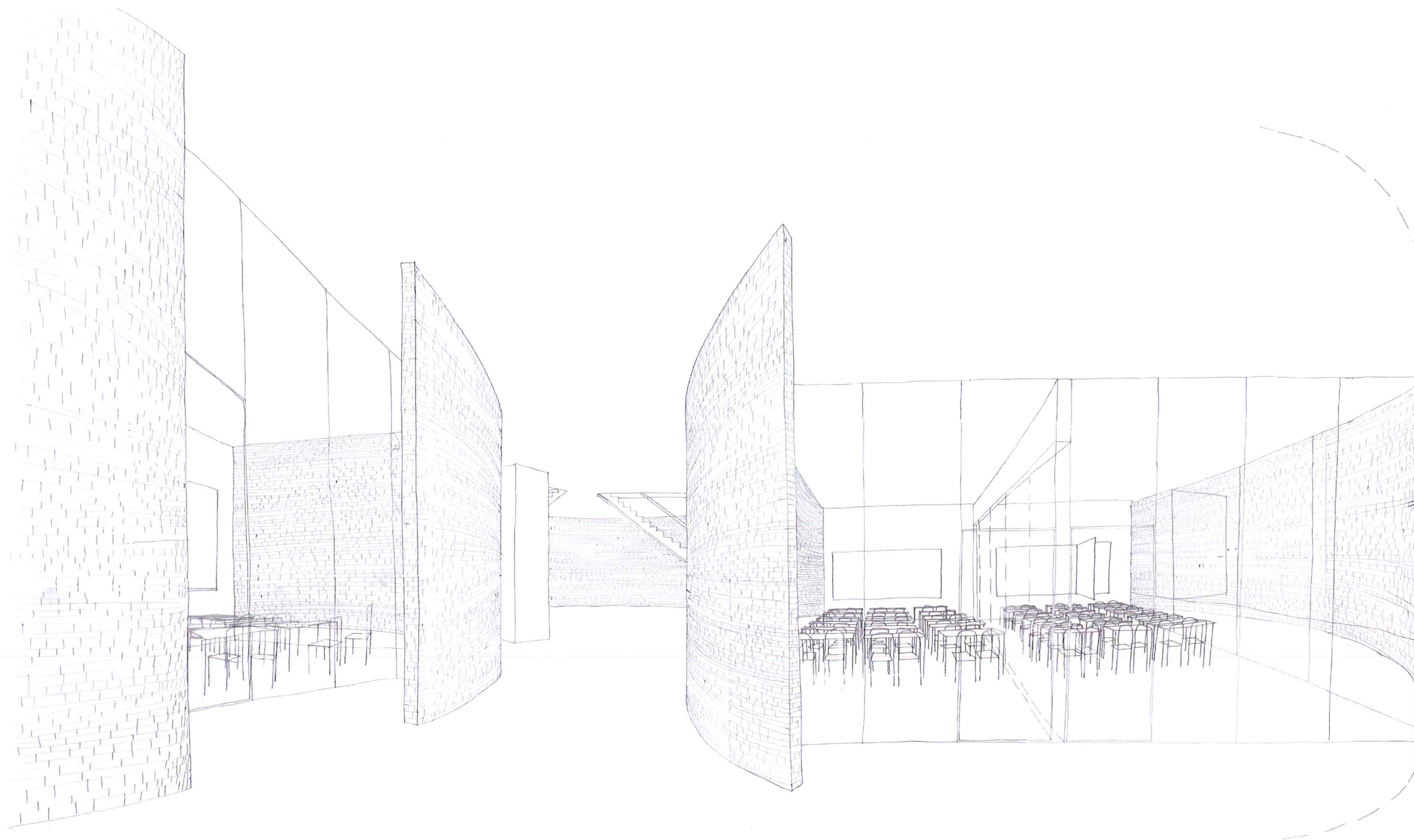

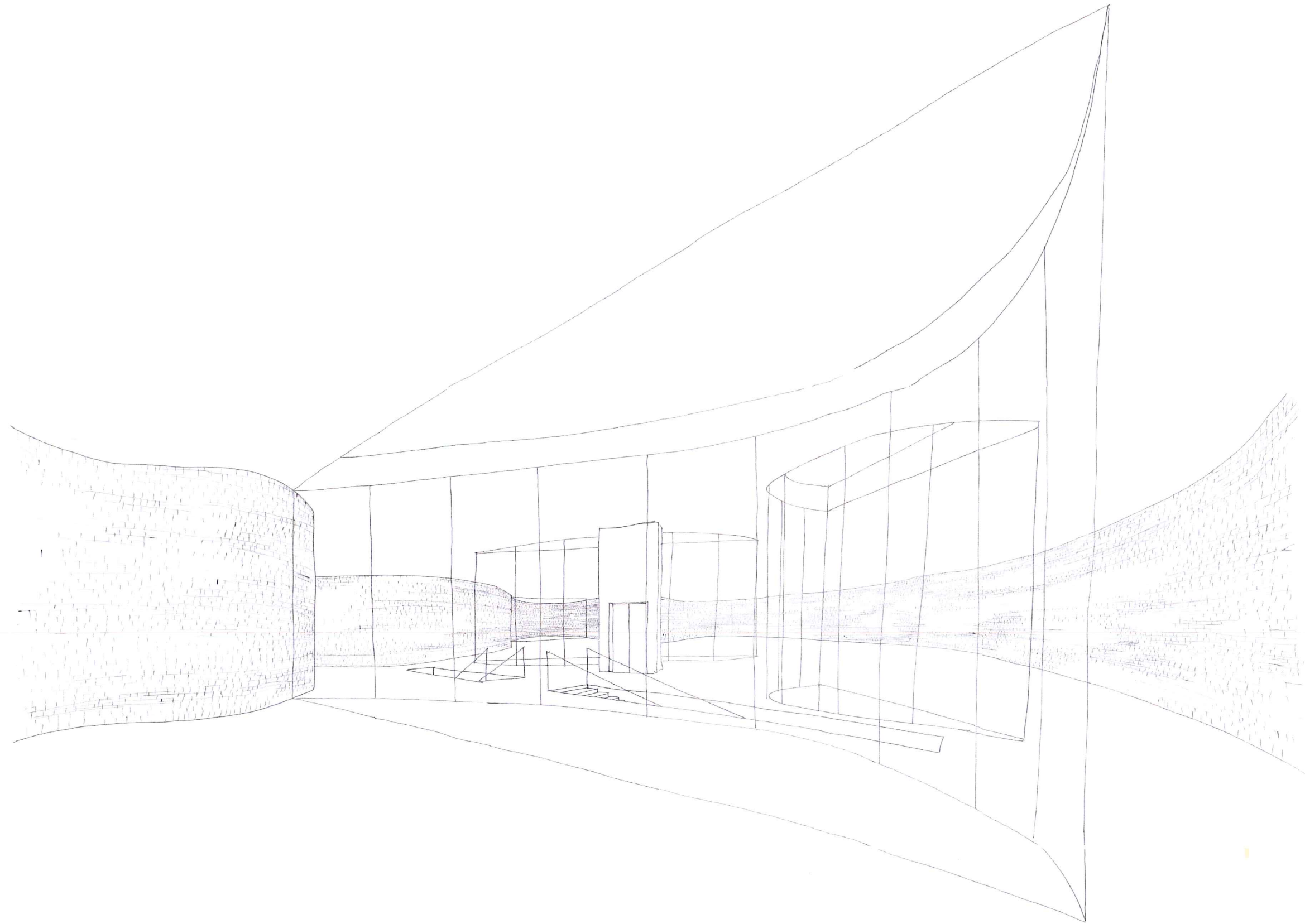
perspectief met zicht op de trap richting het leercentrum

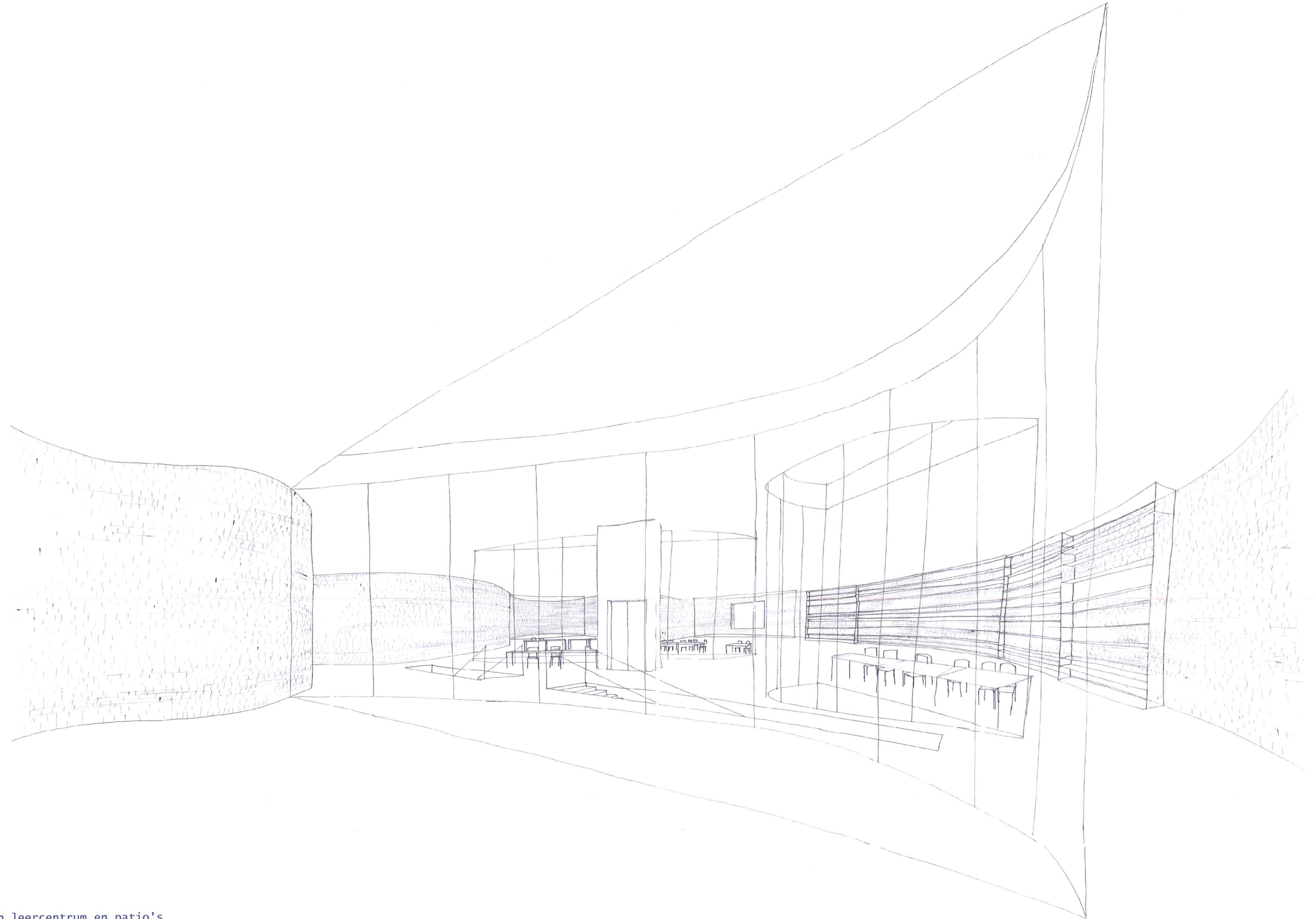

perspectief met zicht op het foyer

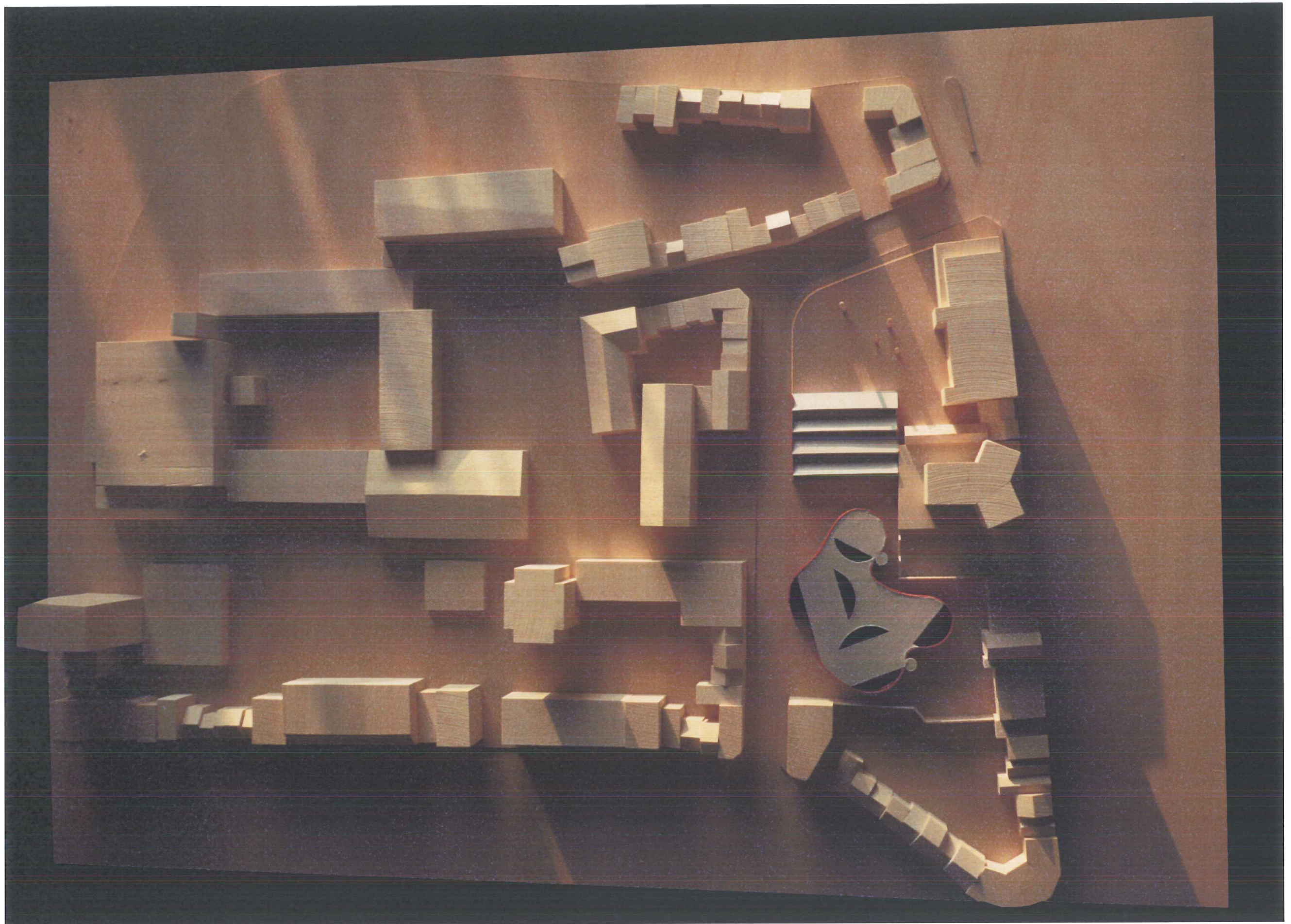

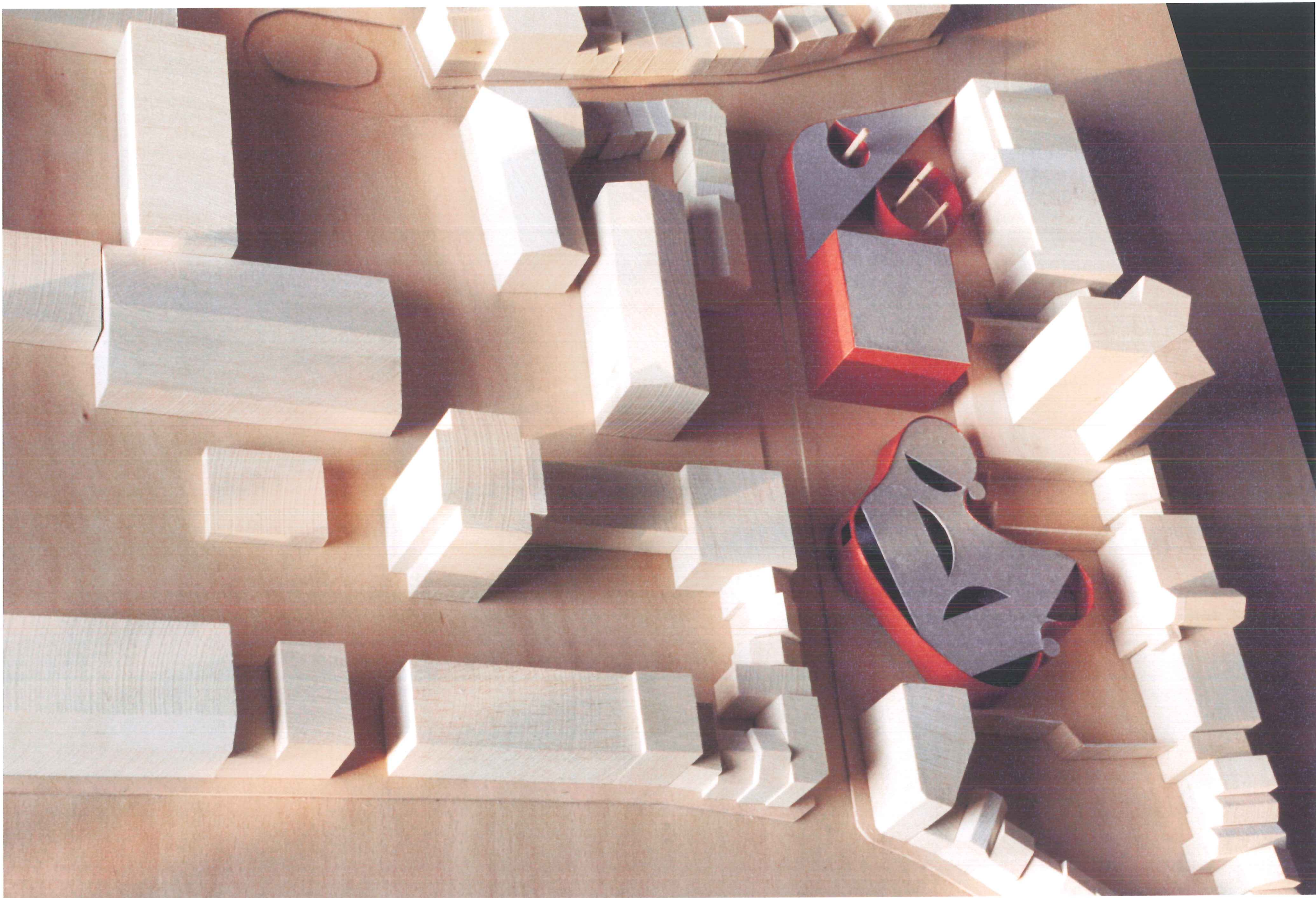

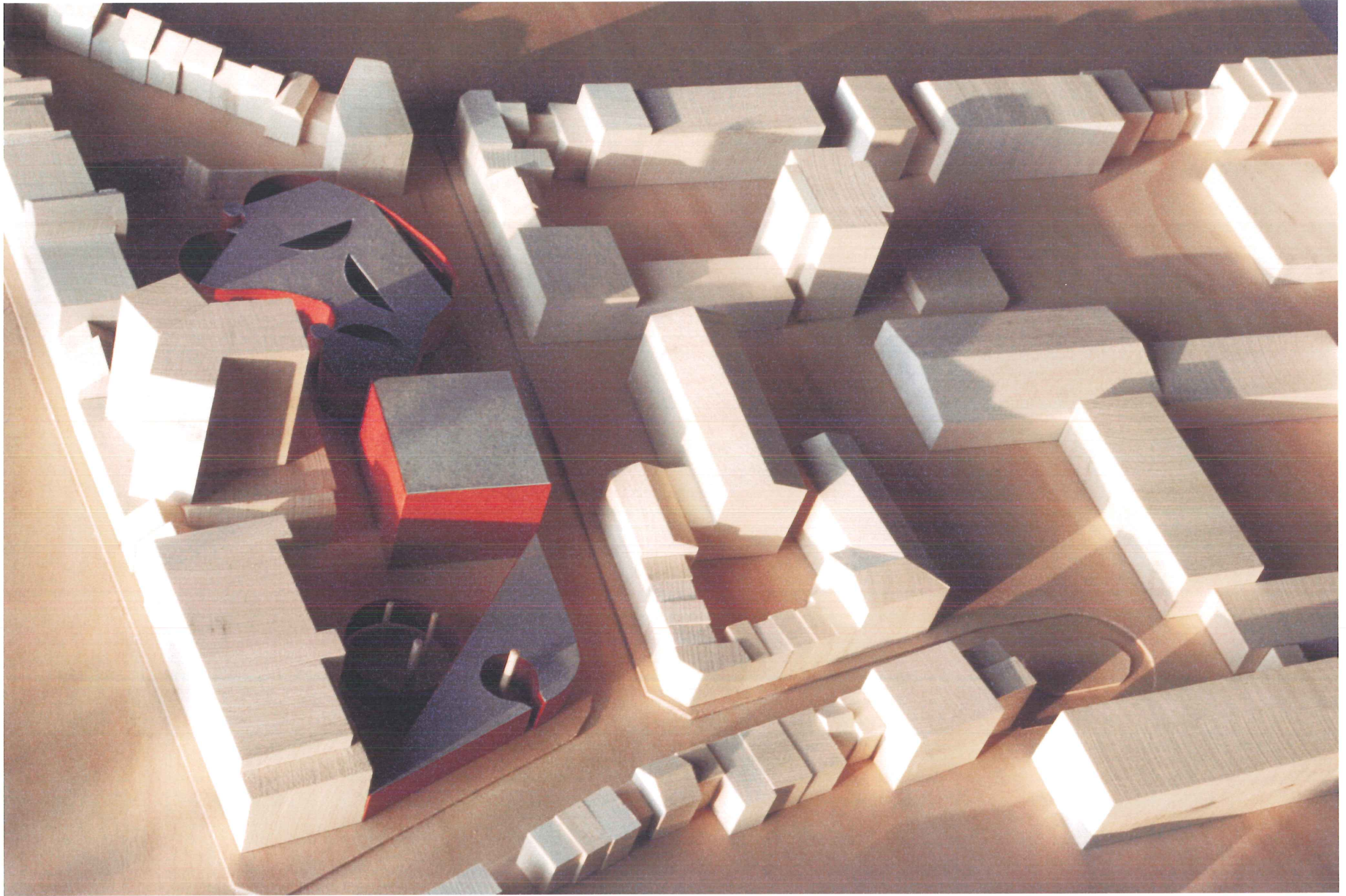
het open leercentrum en patio's

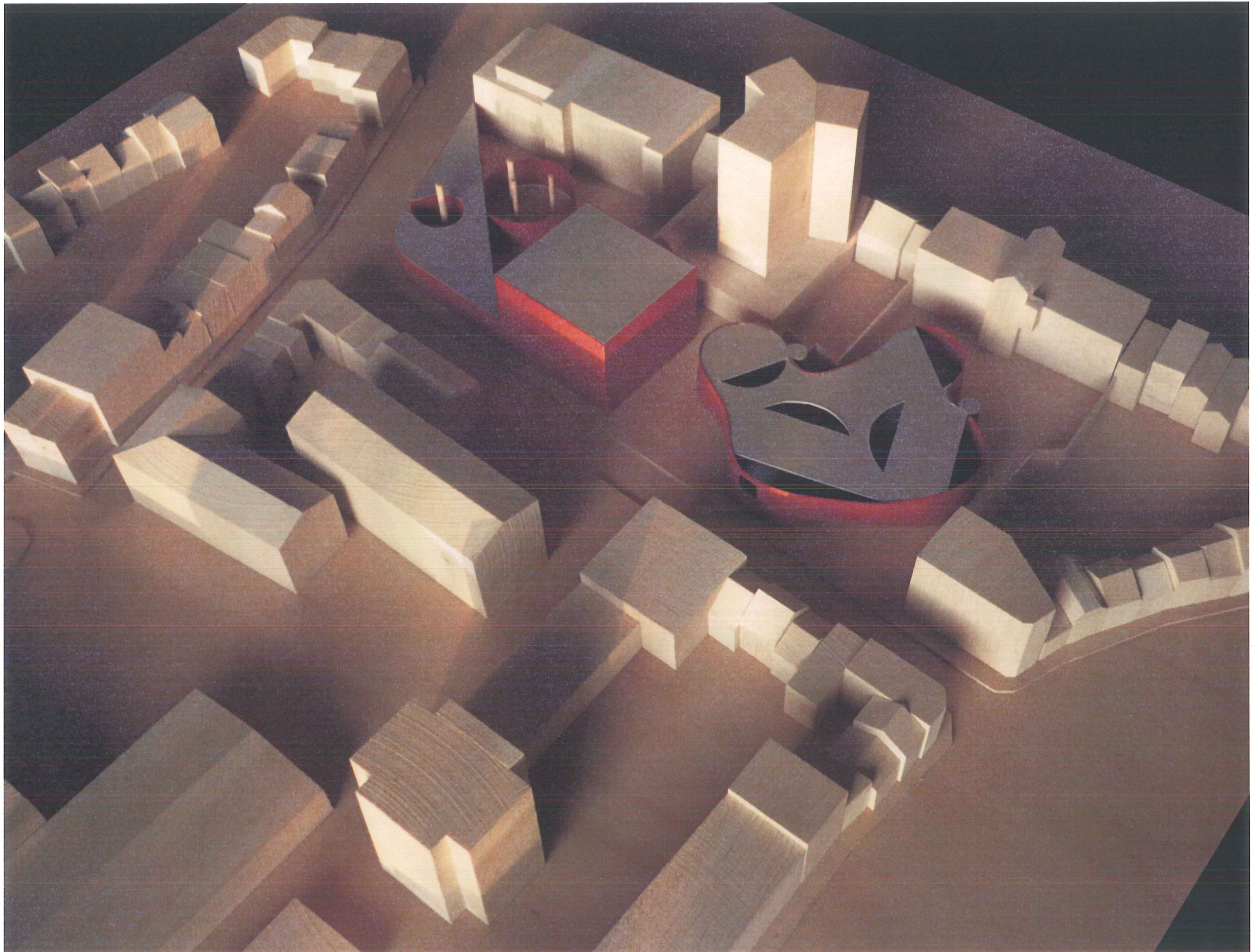
Teer.campus.maquette.

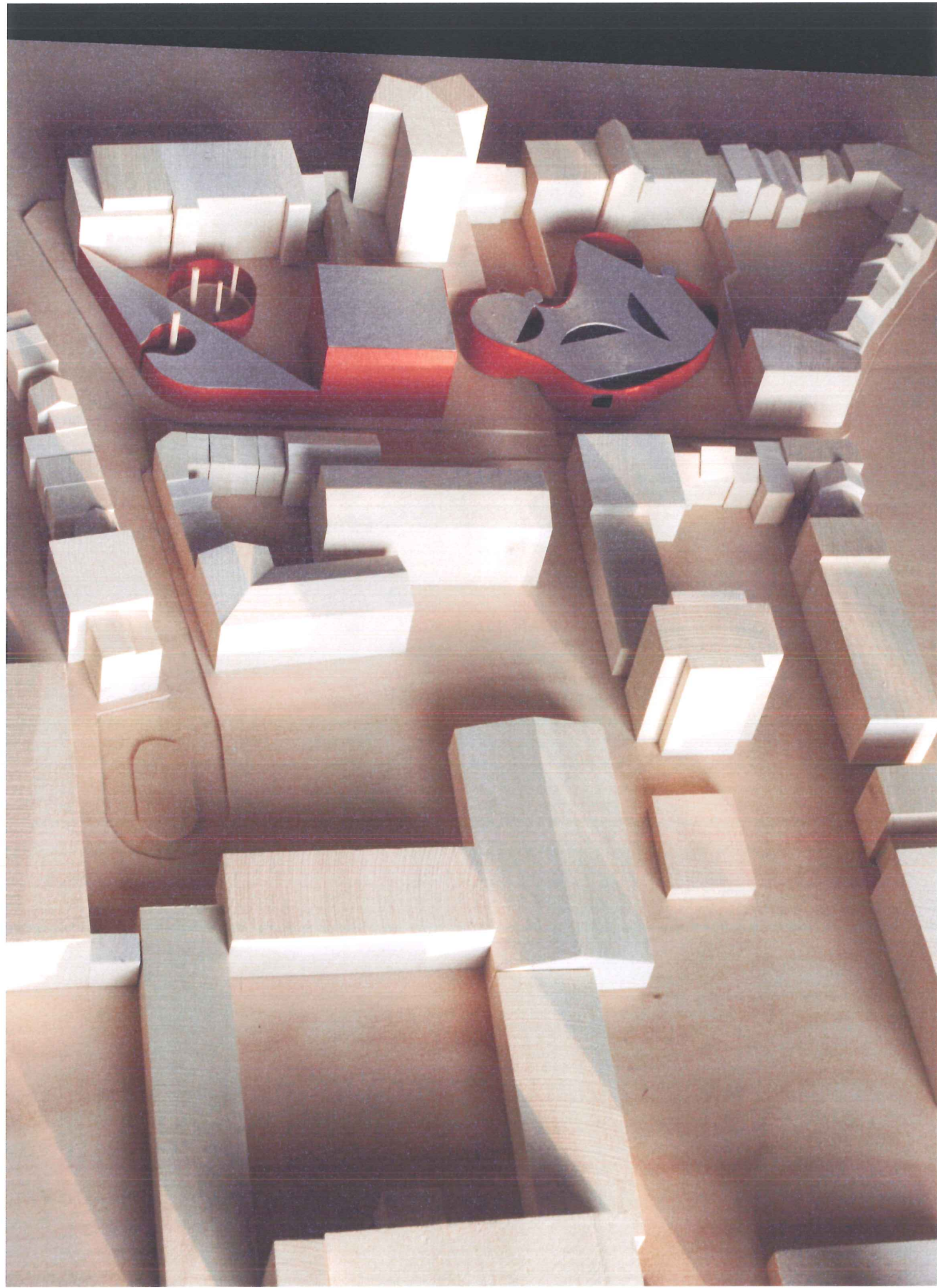

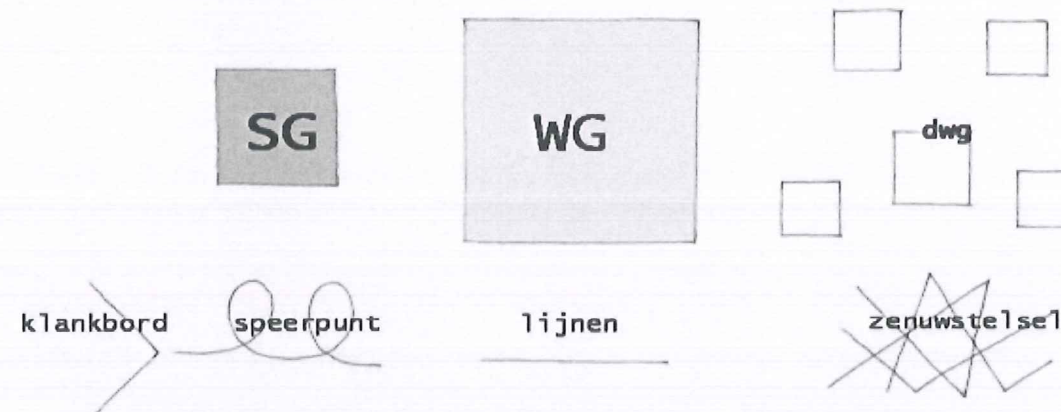

organisatie van het planproces

Projectmanagment

Projectmanager van het studieteam en de gedelegeerde opdrachtgever

Het studieteam stelt een projectmanager aan. Deze projectmanager is een architect. Samen met de door de opdrachtgever aangeduide gedelegeerde van de opdrachtgever zet hij de planning en werkmethode uit. Daartoe worden drie types van vergaderingen ingericht.

De werkgroepvergadering (WG) is daarbij de omvangrijkste en meest bezigde. Daarin zitten de opdrachtgever, de architect en de andere studies van de opdracht. Facultatief, naar noodzaak en naar eigen inzicht, kan deze vergadering worden aangevuld met andere belanghebbende partijen zoals vergunnende overheden of toezichhoudende overheden. Deze vergadering zet de grote *lijnen* uit van de werkmethode en van de doelstellingen.

Het werk van de werkgroepvergadering wordt door de projectmanager en de gedelegeerde voorgedragen in de stuurgroepvergadering (SG). In die stuurgroepvergaderingen zit de opdrachtgever met al (de afgevaardigden) van zijn bestuurs- en beheerorganen. De beslissende overheden zetelen mee.

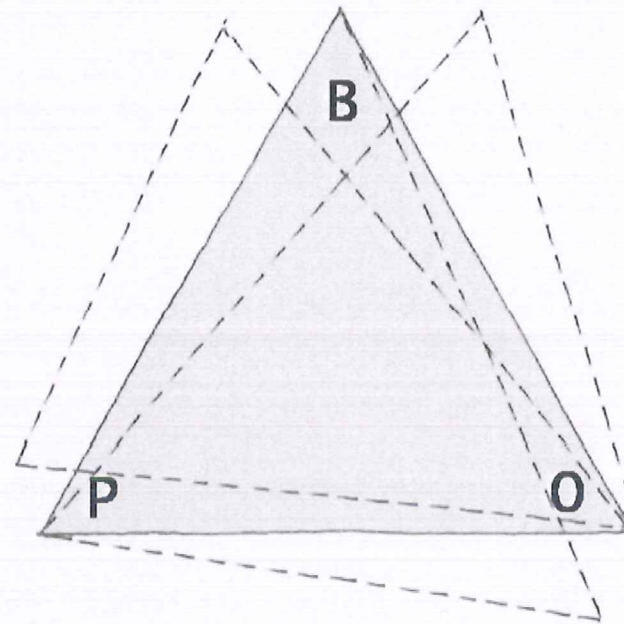
De stuurgroepvergadering beslist over de resultaten van de werkgroepvergaderingen en geeft directieven aan de werkgroepvergadering. In het projectproces zal de allereerste vergadering uiteraard die van de stuurgroep zijn. In die vergadering wordt de essentie en het detail van de opdracht uiteengezet en de taken die aan de werkgroepvergadering worden opgelegd aan de projectmanager en de gedelegeerde van de opdrachtgever meegegeven.

De stuurgroepvergadering is het de *speerpunt* van het project . Tegelijk is zij ook het *klankbord naar of de vingen aan de po1s* van de buitenwereld.

De projectmanager zal om zijn werkgroepvergadering efficiënt te kunnen organiseren *deelvergaderingen (dwg)* op de planning brengen. Deze vergaderingen kunnen hem gaan over bepaalde aspecten van de opdracht. Telkens gaat dit om een beperktere groep van studies of anderen. De projectmanager zal de resultaten van die deelvergaderingen integreren in de werkgroepvergadering. Deze deelvergaderingen zijn het *zenuwstelsel* van het projectontwikkeling.

De installatie van een duidelijk vergaderingsysteem waarin duidelijke mandaten en opdrachten zijn afgebakend is een eerste stap om een project op een efficiënte en kwaliteitsvolle manier te realiseren.

Projectbeheer & Changemanagment

Tweede sluitsteen is een continu projectbeheer.

Dit projectbeheer controleert de verhouding tussen **projectopdracht of programmaopdracht (P)**, **de budgettaire grenzen (B)** en **het ontwerp (O)**.

Van meet af aan, en in elke fase van zal het projectmanagement met de gepaste instrumenten en detaillering de verhouding tussen deze 3 parameters controleren. De onderlinge overeenkomst tussen alle aspecten van de opdrachtformulering wordt getoetst, in het bijzonder ten aanzien van het budget. Bij niet-overeenkomst zal de projectmanager dit signaleren.

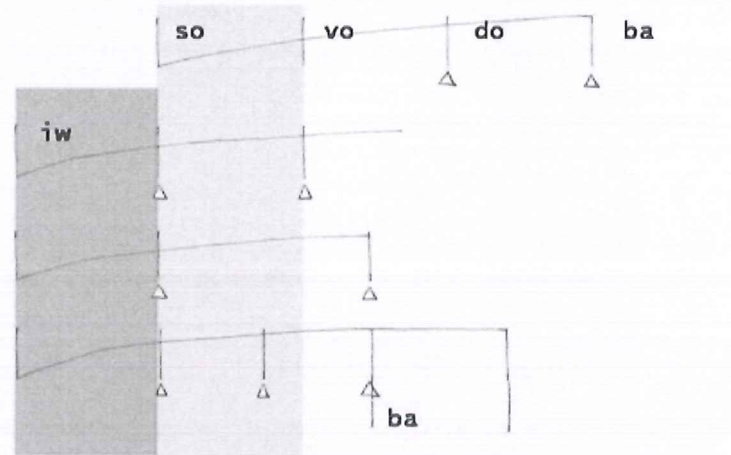
Het is de projectmanager gegeven om niet alleen de signaalfunctie in dit waar te nemen, maar ook om actief voorstellen te formuleren om de verhouding terug in evenwicht te brengen.

Het 'changemanagment' is een positieve en actieve taak van de projectmanager in het projectbeheer. De projectmanager tekent hiervoor de procedure uit.

Niet alleen ingeval van onevenwicht tussen de parameters zal de projectmanager dit doen. Ook waar hij ziet dat geoptimaliseerd kan worden zal hij dit doen. Dit is het 'savemanagment': de zorg om te allen tijde het project beter te maken.

Het project zal nu niet alleen meer beter worden gemaakt door een goed ontwerp. Maar ook door het objectieve nazicht. Of nog anders: het potentiële subjectieve voordeel van een goed ontwerp zal zich daardoor nog beter kunnen ontplooien. En dit is toch wel de doelstelling van opdrachtgever en architect.

Projectinstallatie & projectbrief

Laatste sluitsteen is de projectinstallatie.

De projectinstallatie is een periode voor de start van de eigenlijke ontwerpfasen.

Het normale ontwerpproces bestaat uit een drietal fasen. Schetsontwerp (so), voorontwerp (vo) en definitief ontwerp (do). De zekerheden (aangeduid door de curve en door de driehoekjes op het schema) voor de opdrachtgever nemen toe bij het vorderen van het ontwerp.

Door de periode van projectinstallatie zorgt de projectmanager ervoor dat het moment van grotere zekerheden op de planning naar voor komt te liggen. Door in de projectinstallatie een eerste detailtoetsing te doen tussen opdracht en budget kan met grotere zekerheid over de overeenkomst tussen deze twee componenten het schetsontwerp worden gestart.

De projectinstallatie is een eerste middel om al te grote verrassing bij het einde van het schetsontwerp te vermijden. Uiteindelijk maakt dit dat het schetsontwerp zelf ook efficiënter kan verlopen. Doordat het schetsontwerp niet meer hoeft te dienen als eerste check-up van de verhouding programma-budget kan alle aandacht en energie naar het maken van het ontwerp gaan, en dit dus met grotere zekerheid. Maar ook na het schetsontwerp zal de projectmanager zijn projectbeheer weer uitvoeren.

Mogelijk is een inkorting op de planning mogelijk. Of andersom, wanneer langer tijd wordt genomen voor het schetsontwerp, kan nog meer zekerheid worden bekomen.

Uiteindelijk zal niet moeten gewacht worden met de opmaak van de documenten voor het bekomen van de bouwvergunning tot het einde van het definitief ontwerp. Dit is tijds winst.

Het resultaat van de projectinstallatie zal door de projectmanager worden opgetekend in een projectbrief. De projectbrief behandelt niet alleen meer het programma van eisen (dat vooral vaak enkel metrisch is) en budget; maar zal ook neerslag zijn van zowel enerzijds projectfilosofie als anderzijds detailopname van bijvoorbeeld technische eisen.

De projectmanager zal deze projectbrief opstellen op basis van grondig interviews van de opdrachtgever en de door deze aangeduide gebruikers of ander partijen; maar ook op basis van zijn ervaring bij andere projecten alsook zijn inzicht in de hedendaagse verwachtingen van een modern project. Duurzaamheid, energievraagstukken, en dergelijke meer zullen mee opgenomen worden in deze projectbrief.

De projectbrief bevat ook een op maat van het project uitgetekend projectmanagement en projectbeheer; inclusief het scenario en procedure van changemanagement.

